

Juha Lahdenmaa

Maatilojen yhteistyömahdollisuudet Kauhajoella

Opinnäytetyö

Kevät 2010

Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Tuotantotekniikan suuntautumisvaihtoehto

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki
Koulutusohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto: Tuotantotekniikan suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Juha Lahdenmaa

Työn nimi: Maatilojen yhteistyömahdollisuudet Kauhajoella

Ohjaaja: Juhani Suojaranta

Vuosi: 2010

Sivumäärä: 50

Liitteiden lukumäärä: 1

Maataloudessa oleva rakennemuutos on saanut aikaan maatilojen koon muuttamisen. Maatilojen koon suurenemisen lisäksi on rakennemuutos muuttanut maatilojen lukumäärää. Tilojen vähenemisestä huolimatta on tuotanto pysytellyt lähes samalla tasolla.

Maataloudessa on mahdollista saada menoja pienennettyä maatilojen välisellä yhteistyöllä. Yhteistyötä voidaan tehdä peltojen viljelyssä, koneiden yhteisomistuksessa, koneurakoinnissa ja tarvikkeiden hankinnassa. Tunnettu yhteistyön muoto on viljelijöiden muodostamat yhdistykset.

Maatilojen yhteistyötä on tutkittu vähän. Opinnäytetyössä keskitytään tutkimaan, miten Kauhajoen maatiloilla on tehty yhteistyötä. Tutkimuksessa käsitellään myös rakennemuutoksen aikaansaamia muutoksia Kauhajoen maataloudessa.

Kaikille Kauhajoen maatiloille lähetettiin kysely yhteistyötä koskien. Kyselyssä tiedusteltiin, millaista yhteistyötä maatiloilla on tehty. Yhteistyöstä kertovia vastauksia saapui runsaasti ja niiden perusteella pystyttiin kartoittamaan kokemuksia.

Vastauksista löytyi uusia ideoita, joiden pohjalta voisi olla mahdollista saada aikaan uusia yrityksiä. Viljelijöiden näkemysten mukaan olisi mahdollista myös tiivistää viljelijäyhdistysten toimintaa. Viljelijät halusivat yhteistyötä erityisen paljon bioenergian tuotantoon. Vastanneista osa esimerkiksi kertoi kiinnostuksestaan bio-kaasulaitokseen. Työvoimaksi osalle tiloista kaivattiin kirvesmiestä, kiireapulaisia ja lomitusyrittäjiä. Jätevesiasiakin oli esillä kiinnostuksena yhteispuhdistamoihin.

Avainsanat: kustannukset, maatalous, rakennemuutos, yhteistyö

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Ilmajoki School of Agriculture and Forestry
Degree programme: Agriculture and Rural enterprises
Specialisation: Production technology

Author: Juha Lahdenmaa

Title of thesis: Possibilities of co-operation between farms in Kauhajoki

Supervisor: Juhani Suojaranta

Year: 2010

Number of pages: 50

Number of appendices: 1

The size of farms has been changing because of the restructuring of agriculture. Besides the increase in farm sizes the structural change has also had an effect on the number of farms. Despite the decrease in the number of farms production has remained almost at the same level.

In agriculture there is the possibility to reduce costs by farms co-operating together. Co-operation can be made in laboring in the fields, in co-ownership of machinery, in machinery contractors and in joint purchases. The society's formed by farmers is a well-known form of co-operation.

There has been quite a small amount of research into farm co-operation. This thesis focuses it's examination on how farms in Kauhajoki have been co-operating. It also examines the changes in Kauhajoki's agriculture caused by the structural changes.

A questionnaire about co-operation between farms was sent to all of the farms in Kauhajoki. The inquiry asked what kind of co-operation the farms have made. There were a lot of responses and they gave information about the co-operations that were happening in practice.

New businesses could be created based on new ideas found in the answers to the questionnaire. From the farmers point of view there would also be the possibility to intensify the farmer society's functions. Farmers wanted to co-operate much more, especially in bioenergy production. Some of the farmers who answered the questionnaire told of their interest in building a common biogas plant. Whilst some wanted a workforce for farms for example: carpenters, emergency helpers and businessman who do farm relief. Farmers' were also interested in cleaning waste water and in building common waste water treatment plants.

Keywords: agriculture, costs, co-operation, restructuring

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	2
THESIS ABSTRACT	3
SISÄLTÖ	4
KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET.....	6
KUVIOT JA TAULUKOT	7
1 JOHDANTO	9
1.1 Aiheen tausta	9
1.2 Aiheen valinta.....	9
1.3 Tutkimusmenetelmät.....	10
2 KAUHAJOKI JA MAATALOUS.....	11
2.1 Kauhajoki yleisesti.....	11
2.2 Kauhajoen maatalouden kehittyminen	12
2.2.1 Kauhajoen maatalous ennen	12
2.2.2 Euroopan unionin vaikutuksia Kauhajoella.....	13
2.2.3 Kauhajoen maatalouden arvioitu tulevaisuus.....	17
3 KYSELYTUTKIMUS KAUHAJOEN MAATILOILLE	19
3.1 Kyselyn menetelmä ja rakenne	19
3.2 Kyselyn tavoite ja tutkimusajankohta	19
3.3 Tutkimusotanta ja vastanneet	20
4 YHTEISTYÖKOKEMUKSIA MAATILOILLA	23
4.1 Näkemyksiä Kauhajoen maataloustuotannosta	23
4.2 Kuluttajien suhde maatalouteen viljelijöiden näkökulmasta.....	23
4.3 Yhteistyön erilaisia muotoja maatilojen väleillä	24
4.3.1 Saavutettavat edut	26
4.3.2 Toimivuuden ongelmakohdat	27
4.3.3 Yhteistyö toimivaksi	28
4.4 Tuotantotarvikkeiden yhteishankinnat	29
4.5 Yhteiskoneiden käyttö	30
4.5.1 Vastanneilla käytössä olevat yhteiskoneet.....	30

4.5.2	Yhteiskoneiden käytön erot tuotantosuuntien välillä	31
4.5.3	Viljelijäyhdistysten ja seurojen konekalusto	33
4.6	Koneurakointipalvelut.....	34
4.6.1	Työvaiheiden ulkoistamisen valinnat.....	34
4.6.2	Koneurakointipalveluiden hyödyntäminen Kauhajoella	35
4.6.3	Koneurakoinnin käytön erot tuotantosuuntien välillä	36
5	KEHITYSIDEOITA VASTANNEILTA VILJELIJÖILTÄ	38
5.1	Koneurakoinnin lisätarpeita	38
5.2	Maamiesseurojen nykyaikaistaminen.....	39
5.3	Yleisiä ideoita maataloudessa kehitettäväksi	40
5.3.1	Työvoiman lisätarve	41
5.3.2	Kysynnän ja tarpeiden kohtaaminen	41
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	42
7	POHDINTA	43
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	

KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET

EU	Euroopan unioni, eurooppalaisten jäsenvaltioiden muodostama liitto
ha	hehtaari, pinta-alayksikkö
LHP	luonnonhoitopelto, poistuneen kesantojärjestelmän korvaava tukimuoto
Pvy	pienviljelijäyhdistys, viljelijöiden yhdessä muodostama yhdistys joka voi omistaa koneita ja vuokrata niitä kustannusten mukaan

KUVIOT JA TAULUKOT

TAULUKKO 1. Tilastotietoa Kauhajoen maataloudesta.....	12
KUVIO 1. Maatilojen lukumäärä.....	13
KUVIO 2. Tukea hakeneet tilat.....	14
KUVIO 3. Peltoa ha/tila keskiarvo.....	15
KUVIO 4. Maatilojen rahavirrat Kauhajoki: 1995-2005.....	16
TAULUKKO 2. Tilastotietoa Kauhajoen maataloudesta.....	18
TAULUKKO 3. Vastanneiden osuus Kauhajoen maatiloista.....	20
TAULUKKO 4. Kyselyyn vastanneet.....	21
TAULUKKO 5. Vastanneiden tilakoko/ha.....	21
KUVIO 5. Tilakokojen jakaantuminen tuotantosuunnittain.....	22
KUVIO 6. Yhteiskoneet maatiloilla.....	30
KUVIO 7. Yhteiskoneet kasvinviljelytiloilla.....	32
KUVIO 8. Yhteiskoneet kotieläintiloilla.....	33
KUVIO 9. Ulkoistamispäätös.....	34
KUVIO 10. Urakointipalvelujen käyttö tiloilla.....	35

KUVIO 11. Urakoinnin toimenpide kasvinviljelytiloilla.36

KUVIO 12. Urakoinnin toimenpide kotieläintiloilla.37

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen tausta

Maatalous on käynyt läpi kiihtynyttä rakennemuutosta Euroopan unioniin liittymisestä lähtien. Rakennemuutos on saanut aikaan tilaluvun vähentymisen ja yksikkökokoon kasvun. Muutos tilojen rakenteissa on aiheuttanut kustannusten nousun ja työvoiman vähyyden suhteessa työmäärään.

Maataloustuottajan mahdollisuudet päättää tuotteista saatavia hintoja ovat varsin pienet johtuen esimerkiksi maailmanmarkkinahinnoista, jotka luovat hinnoittelulle raamit. Kustannukset ovat nousseet nopeammin kuin rakennemuutoksen aikaansaamat työn tehostamistavoitteet, ja kohonneet tuotantomäärät tuottavat rahallista tulosta.

Yksikkökustannusten tasoihin maataloustuottajat sen sijaan pystyvät tilatasolla vaikuttamaan merkittävämmiin. Tilojen on mahdollista saada kustannukset hallintaan esimerkiksi erilaisten yhteistyömuotojen avulla. Yhteistyön kautta voidaan esimerkiksi nostaa työkoneiden käyttökapasiteettia ja pienentää pääomakustannuksia sekä lisätä osakkaiden henkistä jaksamista työn jakaantuessa useammalle tekijälle.

1.2 Aiheen valinta

Opinnäytetyöni aiheeksi valitsin *Maatilojen yhteistyömahdollisuudet Kauhajoella*. Kauhajoella rakennemuutos on ollut läsnä samoin tavoin kuin muualla Suomessa. Tavoitteena opinnäytetyössäni oli selvittää erilaisia yhteistyön muotoja Kauhajoen maatilojen välillä.

Kauhajoen valinta tutkimuskohteeksi oli helppoa kaupungin ollessa suuri maatalouspitäjä. Lisäksi Kauhajoki on kotipaikkakuntani, ja kotitilani kautta olen saanut nähdä Kauhajoen maataloutta sekä tutustua paikallisiin maataloustuottajiin. Tutkittavien mahdollisuuksien rajaaminen järkeviin vaihtoehtoihin oli helpompaa, koska tunnen maataloustuottajien toimintaympäristön ja Kauhajoen olosuhteet.

Opinnäytetyöni alussa käyn läpi lyhyesti maatalouden rakennemuutosta Kauhajoella ja sen vaikutusta esimerkiksi maatalouden myyntitulojen muutoksiin. Yhteistyön eri muotojen kehittämisen kannalta paikkakuntakohtainen tutkimus on kustannusten hallinnan suhteen oleellinen tekijä. Paikkakunnan sisällä välimatkat ovat lyhyempiä, ja tiedotus toimii helpommin kuin suuremmalla alueella.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus oli sisällöltään kvalitatiivinen tapaustutkimus. Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän etuna on avointen kysymysten mahdollisuus tuoda esiin uusia näkökulmia. Uusien näkökulmien ja kehitysideoiden löytäminen muilla tutkimusmenetelmillä on vaikeaa.

Kvalitatiivinen tutkimus sopii hyvin myös toiminnan kehittämiseen, vaihtoehtojen etsimiseen ja sosiaalisten ongelmien tutkimiseen. Sen avulla voidaan myös antaa virikkeitä erilaisille jatkotutkimuksille. (Heikkilä 2004, 16)

Kartoitin yhteistyön toteutumista tiloilla nykyisin lähettämällä kaikille Kauhajoen maataloille kyselyn. Kyselyssä tiedusteltiin myös maataloustuottajien ideoita yhteistyön kehittämisestä tulevaisuudessa. Maatiloja kertyi tutkimusotantaan suuri määrä, yli kuusisataa kappaletta.

Kyselyn tulosten kautta pyrin tuomaan esille yhteistyön jakaantumisen eri tuotantosuunnille ja erikokoisille tiloille. Tuloksista käy ilmi myös maataloustuottajien toiveet erilaisista urakointipalveluista, joita Kauhajoelle kaivattaisiin vastanneiden omien kokemusten pohjalta. Tulosten toivon olevan hyödyksi Kauhajoen maatalo-

ustuottajille, koneyrittäjille sekä myös muulle yrittäjyydelle. Onhan kyselytutkimuksen tavoitteena yhteistyön kehittäminen ja kustannusten saaminen hallintaan.

2 KAUAJOKI JA MAATALOUS

2.1 Kauhajoki yleisesti

Kauhajoki on maaseutumainen kaupunki, joka on perustettu vuonna 1868. Kaupunki sijaitsee Länsi-Suomen läänissä, Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Kauhajoesta tuli kaupunki vuonna 2001 (Tietoa taskuun 2008, 3). Kauhajoen erityispiirteinä voisi mainita Hyypänjokilaakson kulttuurimaiseman, jossa kiteytyy Kauhajoen luonnon monimuotoisuus sekä asutuksen ja viljelyn yhteiselo.

Kauhajoen pinta-ala on 1315,72 neliökilometriä, josta maapinta-alaa on 1299,27 neliökilometriä (Tietoa taskuun 2008, 3). Asukasmäärä oli vuoden 2008 lopulla 14379 henkilöä. Työssäkäyvistä alkutuotannon parissa työskentelee noin 11 prosenttia. Maataloustuotanto yhdessä jatkojalostuksen kanssa on merkittävä osa Kauhajoen elinkeinoelämää. Kauhajoella sijaitsee esimerkiksi Atrian nautateuras-tamo.

Vuoden 2009 *EU*-tukihaussa oli peltoa viljelyssä 21940 hehtaaria (taulukko 1). Kaupungin isosta maapinta-alasta huolimatta vain 16,9 prosenttia oli viljelyskäytössä. Edeltävinä vuosina tukihaussa ollut pinta-ala on vaihdellut 21320 hehtaaris-ta 22020 hehtaariin asti. Vaihtelua aiheuttavat pinta-alaa vähentävästi peltojen metsitys ja peltojen siirtyminen tonteiksi. Pinta-alaa nostavat metsien raivaus pel-loksi.

Taulukko 1. Tilastotietoa Kauhajoen maataloudesta. (Varsamäki 2009)

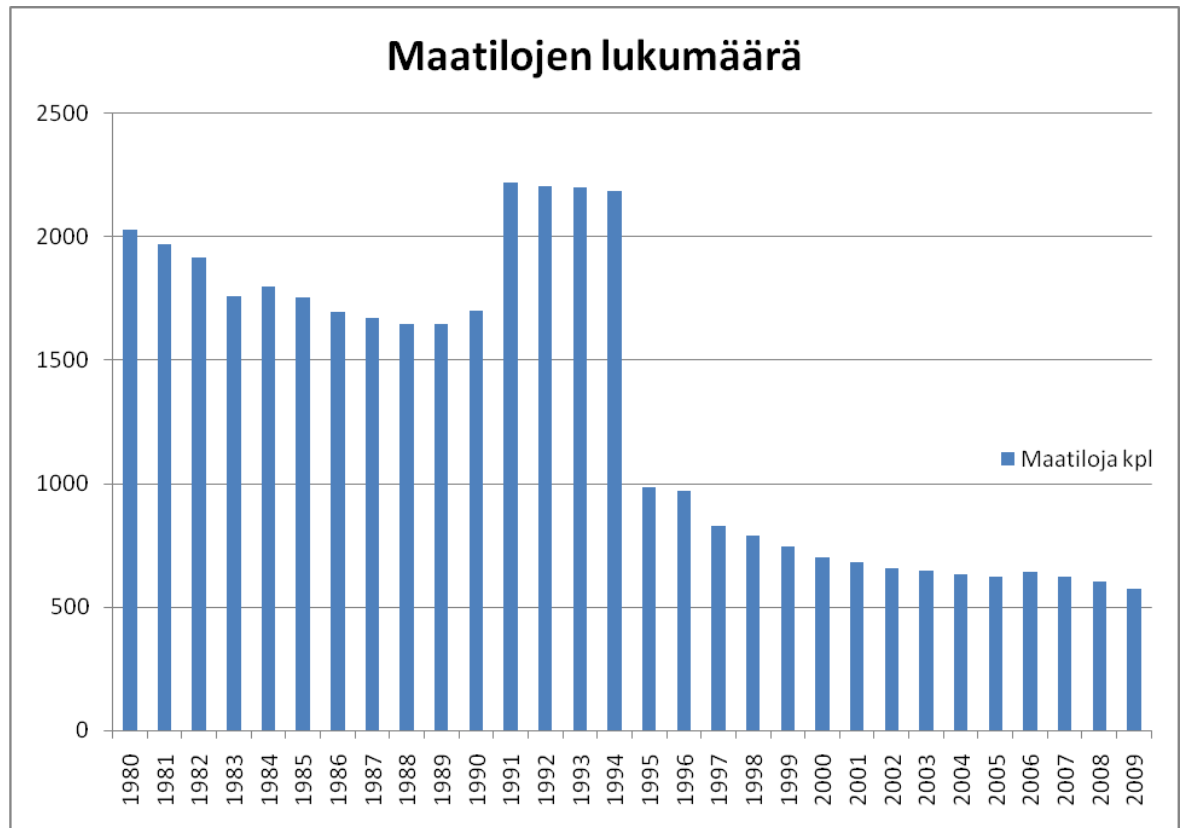
TILASTOTIETOA KAUHAJOEN MAATALOUEDESTA						
VUOSI	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU-tukea hakeneet	635 hakijaa	624 hakijaa	641 hakijaa	622 hakijaa	604 hakijaa	576 hakijaa
Viljelyksessä	21.320 ha	21.835 ha	22.020 ha	21.900 ha	21890 ha	21940 ha

2.2 Kauhajoen maatalouden kehittyminen

2.2.1 Kauhajoen maatalous ennen

Kauhajoen maatalous on ollut elinvoimainen vuosikymmenien ajan. Tilaluku on ollut runsas ja maatalous on sitonut työvoimaa kohtuullisen paljon paikkakunnalla. Ennen Euroopan unioniin liittymistä oli pinta-alalisien haun piirissä maatiloja paikkakunnalla 2184 kappaletta. Vuonna 1995 Kauhajoella oli maataloustuen hakijoina maatiloja 985 kappaletta (kuvio 1).

Vuoden 1990 jälkeen tapahtunut tilamäärien kohonnut määrä on johtunut silloisessa Suomen omassa tukijärjestelmässä olleesta hehtaarituesta. Hehtaarituen haussa ei ollut samanlaisia rajoitteita kuin oli pinta-alalisien haun yhteydessä. Tästä syystä tuen saajien määrä oli isompi, ja tilastollisesti maatilojen määrä kohosi. (Peltokangas 2010.)

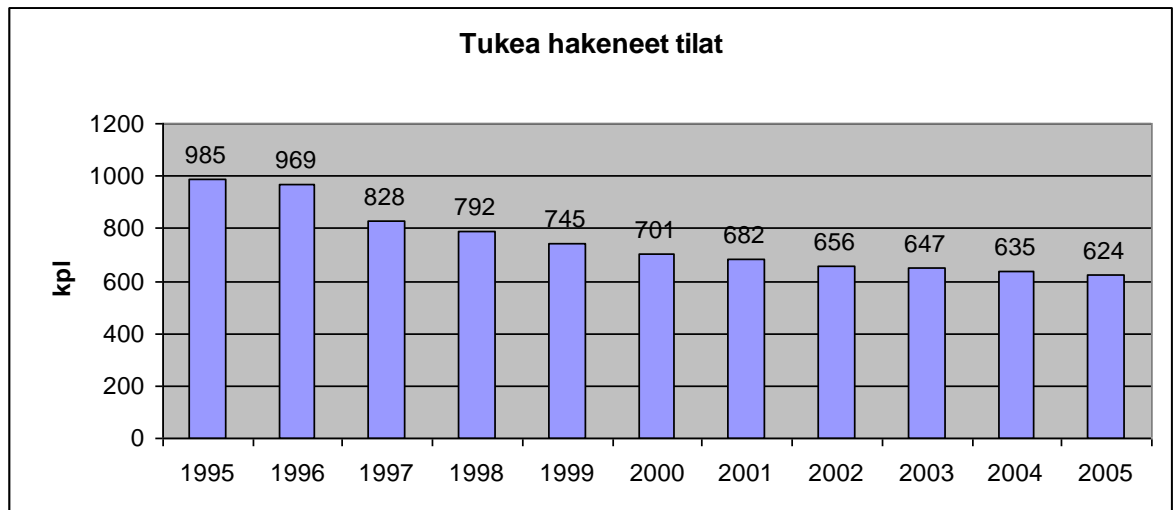
Kuvio 1. Maatilojen lukumäärä. (Kauhajoen maataloustoimisto 2010)

2.2.2 Euroopan unionin vaikutuksia Kauhajoella

Suomen liittyminen EU:n jäseneksi sai aikaan kiihtyvän rakennemuutoksen maataloudessa. Tuottajahinnat laskivat, ja hintojen laskua kompensoimaan tulivat maataloustuet.

EU:hun liittymisestä lähtien Kauhajoella maatilojen lukumäärä on ollut laskussa. Tilaluvun vähenemiseen eivät maataloustuet ole vaikuttaneet. Tilaluku on laskenut, vaikka maataloustukia on maksettu.

Kymmenen vuotta Euroopan unioniin liittymisen jälkeen oli maataloustukea hakevia maatiloja yhteensä 361 kappaletta vähemmän (kuviot 2). Tilaluku oli vähentynyt peräti 37 prosenttia.

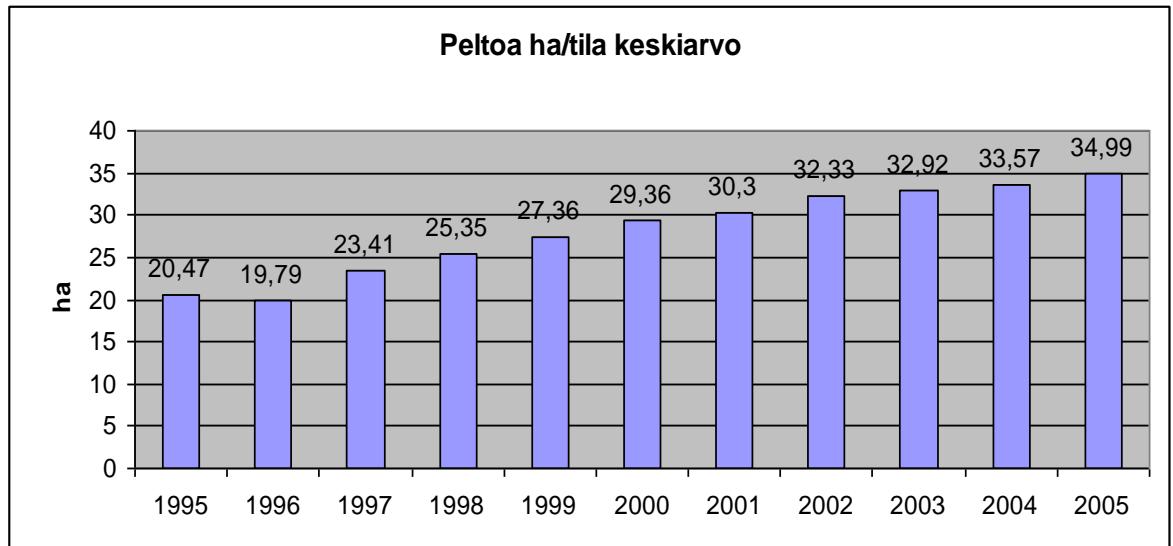

Kuvio 2. Tukea hakeneet tilat. (Kauhajoen maaseutuohjelma 2010, 10)

Tukijärjestelmä ei kuitenkaan poistanut sitä tosiasiaa Suomen maataloudesta, että tuotantokustannukset tulisi saada laskemaan. Kustannusten laskeminen on välttämätöntä, mikäli Suomessa halutaan tulevaisuudessakin tuottaa kilpailukykyisesti elintarvikkeita markkinoiden suuntautuessa yhä enemmän vapaan markkinatalouden suuntaan. Vapaassa markkinataloudessa maailmanmarkkinahinnat ohjaavat hintoja huomattavasti enemmän kuin muutokset valtakunnan tasolla tai jopa talusalueen sisällä.

Muuta Euroopan maataloutta korkeammat Suomen maatalouden tuotantokustannukset eivät mahdollista kilpailua tuotantomäärissä. Tuotantokustannuksia kohottavat lyhyt kasvukausi ja kylmä talviaika. Tuotannossa on pitkällä tähtäimellä pyrittävä tuottamaan laatua unohtamatta kuitenkin määrällistä tuotannon lisäystä.

Rakennemuutosta on Kauhajoella tapahtunut paljon tilastoidun EU-jäsenyyden aikana. Tilojen lukumäärän vähentyessä on yhtä maatilaa kohden keskimäärin käytössä oleva peltoala noussut roimasti. Peltopinta-ala on noussut 20,47 hehtaaria 34,99 hehtaariin tilaa kohden (kuvio 3). Prosentuaalisesti nousu on ollut peräti 71 prosenttia.

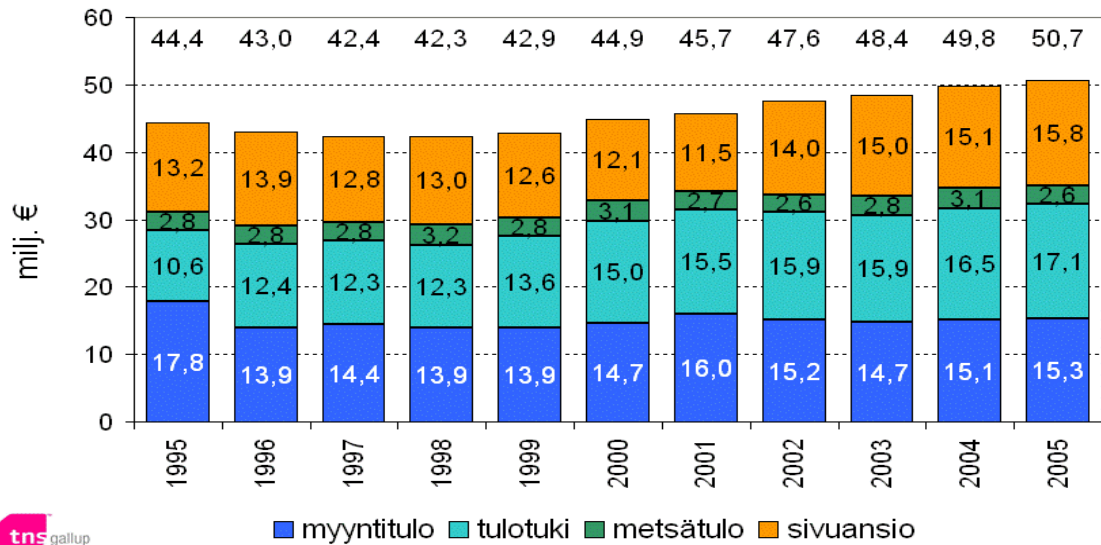
Kuvio 3. Peltoa ha/tila keskiarvo. (Kauhajoen maaseutuohjelma 2010, 10)

Vuonna 1996 Kauhajoella viljelyssä ollut peltopinta-ala oli yhteensä 19177 hehtaaria (Kauhajoen maaseutuohjelma 2010, 2). Vuonna 2009 vastaava peltopinta-ala oli 2763 hehtaaria suurempi. Peltoalan nousu johtuu metsien raivaamisesta pelloiksi sekä vanhojen turvetuotantoalojen ottamisesta viljelykäyttöön turvetuotannon loppuessa.

Pellon raivauksen vaikutus keskimääräiseen tilan peltoalaan on pieni. Suuremman osan peltoalan kasvusta tekee hankittu lisämaa lopettavilta ja viljelystä luopuvilta tiloilta.

Maatilojen tuloihin rakennemuutoksella on ollut vaikutusta. Tilaluvun laskiessa ja yksikkökoon kasvaessa yhtä tilaa kohti tulevat myyntitulot ovat kasvaneet. Tilaluvun 37 prosentin vähenemästä huolimatta Kauhajoella maatilojen rahavirta on kasvanut vuodesta 1996 vuoteen 2005 mennessä 43,0 miljoonasta eurosta 50,7 miljoonaan euroon (kuvio 4). Vuoden 1995 hintatiedoissa ovat mukana Euroopan unioniin liittymisen yhteydessä maksetut hintatuet, joilla korvattiin tuotteiden hintojen pudotusta. Tästä syystä ne eivät ole vertailukelpoisia muihin vuosiin verrattuna.

Maatilojen rahavirrat Kauhajoki: 1995-2005

Kuvio 4. Maatilojen rahavirrat Kauhajoki: 1995-2005 (TNS Gallup 2009)

Maatilojen rahavirtojen kasvu jakaantuu tulotukien, myyntitulojen ja sivuansioiden kesken. Osuuttaan ovat eniten nostaneet tulotuet. Metsätulot ovat pysyneet lähes samalla tasolla koko ajan.

Vuoden 2000 nousua tulotuissa selittää osaltaan ympäristötuessa alkanut uusi ohjelmakausi. Ympäristötuella pyritään kannustamaan viljelijöitä huolehtimaan ympäristöstään. Tuella halutaan vaikuttaa muun muassa maatalouden ravinnepäästöjen vähentämiseen.

Maataloustuotteiden myyntitulot ovat kasvaneet vuodesta 1996. Myyntitulojen nousua Kauhajoella ovat saaneet aikaan erityisesti pellavan, rypsin, kuminan sekä tyrnin viljely. Erikoiskasvien viljelyyn on viljelijöillä ollut paljon kiinnostusta, koska ne ovat tuottoisampia kuin normaalit viljat.

Sivuansiot käsittävät noin 30 prosentin osuuden Kauhajoen maatilojen rahavirrasta. Sivuanzioiden euromääräinen summa on kasvanut EU-aikana 13,2 miljoonasta eurosta 15,8 miljoonaan euroon. Sivuanzioiden on sisällytetty maataloustuottajien ja heidän puolisoitensa verotettavat työtulot sekä koneurakoinnista kertyvät tulot (Varsamäki 2010).

2.2.3 Kauhajoen maatalouden arvioitu tulevaisuus

Maatilojen rakenteen muuttuminen tulee jatkumaan pitkälle tulevaisuuteen. Laajentaneet tilat kehittävät tuotantoaan joko lisäämällä tuotantokapasiteettia tai kehittämällä tuotannon laatua. Laajentaneiden tilojen mahdollisuutena on erikoistuminen yhä enemmän tiettyyn tuotannon sektoriin.

Erikoistuttaessa lisääntyy usein urakoitsijoiden käyttö eri työtehtävissä. Urakoitsijoiden käytöllä pystytään kohdentamaan omaa työpanosta tilan kokonaisuuden hallintaan sekä keskittymään erikoistumiseen.

Erikoistuminen on ehdotonta pienemmillä tiloilla. Kasvinviljelyssä voidaan keskittyä tiettyihin erikoiskasveihin ja niiden jalostukseen tai jälleenmyyntiin. Tuotteiden omatoiminen jalostus on yksi vaihtoehto. Omatoiminen jalostus edellyttää raaka-aineen jatkuvaa saatavuutta, sekä tuotteiden myynnin ja eteenpäin välityksen toimivuutta.

Keskikokoa pienemmät maatilat suuntaavat kehitystään liitännäiselinkeinojen kehittämiseen sekä niiden kehittämiseen. Liitännäiselinkeinoja löytyy paljon metsätalouden ja puun jatkojalostuksen saralta.

Kauhajoen maatalouden kehittymisen on arvioitu jatkuvan voimakkaasti laskevana (taulukko 2). Vuonna 2015 tilaluku olisi ennusteen mukaan 470 kappaletta. Tilaluku olisi tuolloin pudonnut vuoteen 2005 verrattuna 25 prosenttia. Vähentäminen olisi hidastumassa verrattuna ensimmäiseen EU:n jäsenyyden kymmenvuotiskautteen.

Taulukko 2. Tilastotietoa Kauhajoen maataloudesta. (Varsamäki T, 2009)

TILASTOTIETOA KAUAHOEN MAATALOUDESTA						
				ENNUSTE	ENNUSTE	
	1996	2005		2010	2015	
EU-tukea hakeneet	969	624		580	470	
Viljelyksessä	19.177	21.835		22.000	22.000	
Tilan keskikoko	19,7	35		38	47	
TÄRKEIMMÄT VILJELYKASVIT						
Rehuohra	4.700 ha	4440 ha		4200	4200	
Kaura	3.900 ha	3950 ha		3800	3800	
Peruna	430 ha	390 ha		400	400	
Öljykasvit	600 ha	2510 ha		2800	2800	
Heinäkasvit	6.700 ha	5030 ha		5300	5300	
PÄÄTUOTANTOSUUNNAT						
Lypsykarja	299 tilaa	167 tilaa		130 tilaa	100 tilaa	
Lihanauta	52 tilaa	21 tilaa		20 tilaa	20 tilaa	
Sikatilat	125 tilaa	60 tilaa		50 tilaa	43 tilaa	
Kasvintuotanto	434 tilaa	339 tilaa		345 tilaa	272 tilaa	
Muut	59 tilaa	37 tilaa		35 tilaa	35 tilaa	

Arvioissa ei ole ennakoitu peltoalan merkittävää kasvua. Kauhajoen peltoala näyttäisi pysyvän nykyisen tasoisena. Keskimääräinen tilakoko tulisi nousemaan 34 prosenttia vuodesta 2005 vuoteen 2015 mennessä.

Viljelykasvien määrien tulevaisuuden arviointi on vaikeaa. Markkinahinnat saattavat vaihdella vuosittain rajustikin. Vuoden sisällä tapahtuva hinnanromahdus laskee seuraavana vuotena viljelykasvin viljeltävää määrää. Maidontuotanto ja viljanviljely ovat maatalojen lukumäärän suhteen suurimmat tuotannonhaarat Kauhajoel-

la. Tuotantosuunnittain suurimmat tilamäärien laskut tapahtuisivat maidontuotannossa.

Maitotiloja arvioidaan vuonna 2015 olevan noin 100 kappaletta, yli 40 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2005. Suuri muutos tulee tapahtumaan kasvintuotantotilojen kohdalla. Kasvintuotantotilat vähentyisivät lähes 20 prosenttia, 339 viljatilasta 272 tilaan. Sikatilojen määrän ennustetaan putoavan noin 28 prosenttia.

3 KYSELYTUTKIMUS KAUHAJOEN MAATILOILLE

3.1 Kyselyn menetelmä ja rakenne

Kauhajoen maatilojen välistä yhteistyötä selvitettiin kyselytutkimuksella. Yhteistyön selvittämistä varten laadittiin strukturoitu kyselylomake. Kyselylomake oli kolmen sivun pituinen ja sisälsi 20 kysymystä (liite 1). Osa kysymyksistä oli avoimia kysymyksiä. Viimeisenä oli palauteosio itse kyselystä.

Kyselylomakkeen mukaan liitettiin kirjekuori, jonka postimaksu oli maksettu valmiiksi. Lomakkeita ei numeroitu mitenkään, jolloin vastauksien voidaan olettaa sisältävän myös arkaluonteisempia vastauksia. Lomakkeiden numeroinnilla avointen kysymysten vastaukset olisivat saattaneet jäädä varsin lyhyiksi.

3.2 Kyselyn tavoite ja tutkimusajankohta

Kyselyn tavoitteena oli kerätä Kauhajoen maataloustuottajien kokemuksia tämänhetkisestä yhteistyöstä ja selvittää kehittämissuunnitelmia. Yhteistyön malleista tutkittiin kokemuksia tuotantovälineiden yhteiskäytöstä, tuotantopanosten hankinnasta sekä koneurakoinnin hyödyntämisestä. Kyselyssä selvitettiin lisäksi maataloustuottajien kiinnostusta Internet-kanavan käyttämiseen yhteistyön lisäämiseksi.

Kyselytutkimus toteutettiin vuoden 2008 tammikuussa. Kysely lähetettiin maataloille 2.1.2008. Kyselyyn annettiin vastausaikaa 31.1.2008 saakka. Maatalouden sesonkiajat huomioiden talviaika oli kyselyn toteuttamiselle huomattavasti parempi vaihtoehto kuin muut vuodenaajat.

3.3 Tutkimusotanta ja vastanneet

Kyselytutkimus lähetettiin kaikille Kauhajoen maataloille, jotka olivat vuonna 2007 olleet maataloustukien haun piirissä. Osoitetietojen käyttämiseen anottiin lupa Maa- ja metsätalousministeriöstä. Kyselyitä kertyi lähetettäväksi 622 kappaletta.

Vastanneita tiloja kertyi yhteensä 134 kappaletta. Pääasiallisesti vastaukset palautettiin ajallaan viimeiseen vastauspäivään mennessä. Viisi vastauslomaketta palautettiin viimeisen vastauspäivän jälkeisellä viikolla.

Vastausprosentiksi kyselyyn tuli 22 % (taulukko 3). Aktiivisimpia vastaajia Kauhajoen maataloustuottajista olivat naudanlihantuottajat. Kyselyyn vastasi 35 prosenttia Kauhajoen naudanlihantuotantoon keskittyvistä tiloista. Kauhajoen suurimmas- ta tuotantosektorista, kasvinviljelytiloista vastasi 21 prosenttia. Maidontuotantoti- loista vastaajia oli 24 prosenttia, sianlihantuotantotiloista 12 prosenttia ja muista tuotantosuunnista 18 prosenttia.

Taulukko 3. Vastanneiden osuus Kauhajoen maataloista.

Vastanneiden osuus Kauhajoen maataloista			
	Vastanneet, kpl	Kauhajoen tilat kpl	Osuus tuotantosuintien tiloista
Kasvinviljely	78	366	21 %
Maidontuotanto	36	147	24 %
Sianlihantuotanto	6	52	12 %
Naudanlihantuotanto	8	23	35 %
Jokin muu	6	34	18 %
	134	622	Vastausprosentti 22 %

Kyselyyn vastanneista 58,2 prosenttia oli kasvinviljelytiloja (taulukko 4) eli 78 maatilaa. Maidontuottajia oli 26,9 prosenttia vastauksen antaneista eli 36 maatilaa. Vähiten vastanneissa oli nautatiloja, sikatiloja sekä muiden tuotantosuuntien maatiloja. Muut tuotantosuunnat olivat marjojen viljelyä, tyrnin jalostusta, koneurakointia, hevostaloutta ja metsätaloutta.

Taulukko 4. Kyselyyn vastanneet.

	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Kasvinviljely	<i>78</i>	<i>58,2</i>
Maidontuotanto	<i>36</i>	<i>26,9</i>
Sianlihantuotanto	<i>6</i>	<i>4,5</i>
Naudanlihantuotanto	<i>8</i>	<i>6,0</i>
Jokin muu	<i>6</i>	<i>4,5</i>
YHTEENSÄ	<i>134</i>	<i>100,0</i>

Tilakokojen suhteen vastanneiden jakauma on monipuolinen. Jokaisesta kyselylomakkeeseen määritetystä tilakokoluokasta löytyi edustajia vastanneisiin. Eniten vastanneita löytyi 30,01–60,00 hehtaarin tilakokoluokasta; 29,9 prosenttia vastanneista sijoittui kyseiseen kokoluokkaan (taulukko 5).

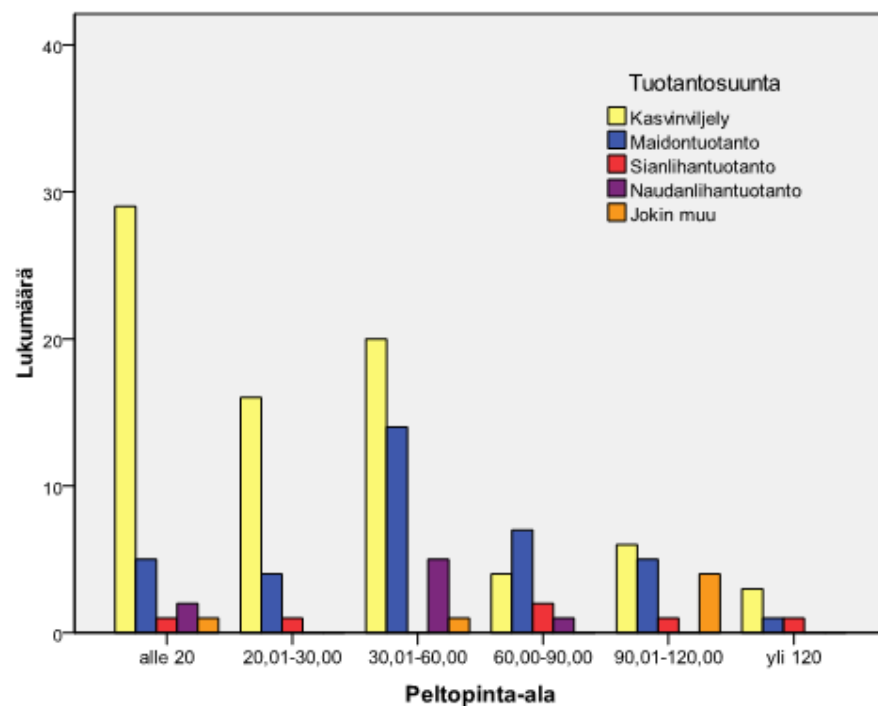
Taulukko 5. Vastanneiden tilakoko/ha.

Tilakoko/ha	Lukumäärä	Prosenttiosuus
alle 20	<i>38</i>	<i>28,4</i>
20,01-30,00	<i>21</i>	<i>15,7</i>
30,01-60,00	<i>40</i>	<i>29,9</i>
60,00-90,00	<i>14</i>	<i>10,4</i>
90,01-120,00	<i>16</i>	<i>11,9</i>
yli 120	<i>5</i>	<i>3,7</i>
YHTEENSÄ	<i>134</i>	<i>100,0</i>

Alle 20 hehtaarin tilakokoluokkaan sijoittui 28,4 prosenttia vastanneista, joka oli määrällisesti toiseksi isoin vastaajien joukko. Vähiten vastaajia oli yli 120 hehtaarin tilakokoluokassa. Isoimpaan tilakokoluokkaan vastaajista sijoittui 3,7 prosenttia.

Kasvinviljelytiloista suurin osa sijoittui alle 20 hehtaarin tilakokoluokkaan (kuvio 5). Toiseksi eniten kasvinviljelytiloja sijoittui luokkaan 30,01–60,00 hehtaaria sekä kolmanneksi eniten 20,01–30,00 hehtaarin luokkaan. Kasvinviljelytiloja oli eniten vastanneista kaikissa muissa tilakokoluokissa lukuun ottamatta 60,00–90,00 hehtaarin luokkaa.

Maidontuotantotiloja sijoittui eniten kokoluokkaan 30,01–60,00 hehtaaria. Toiseksi eniten maitotiloja oli luokassa 60,00–90,00 hehtaaria. Kyseisessä kokoluokassa maitotiloja oli vastanneista suurempi osa kuin kasvinviljelytiloja.

Kuvio 5. Tilakokojen jakaantuminen tuotantosuunnittain.

Sianlihantuotantotiloja oli edustettuina muissa kokoluokissa paitsi 30,01–60,00 hehtaarin luokassa. Naudanlihantuotantotilat sijoittuivat kaikki alle 90 hehtaarin pinta-alan. Maatilat, jotka olivat ilmoittaneet tuotantosuunnaksi *Jokin muu*, sijoittuivat pääosin kokoluokkaan 90,01–120,00 hehtaaria.

4 YHTEISTYÖKOKEMUKSIA MAATILOILLA

4.1 Näkemyksiä Kauhajoen maataloustuotannosta

Kyselyssä tiedusteltiin maataloustuottajien näkemyksiä Kauhajoen maataloustuotannon nykytilasta ja tulevaisuudesta. Pääosin tuotannon nähtiin keskittyvän suurempiin yksiköihin ja kokonaistilaluvun vähenevän. Sivutoimisten viljelijöiden määrän nähtiin lisääntyvän tulevaisuudessa. Vastauksissa tuli esille myös yleistä linjaa voimakkaampia näkemyksiä Kauhajoen maatalouden tulevaisuudesta:

- *Hyvä tulevaisuus, tilakoot kasvavat vielä 30–40% ja tilojen määrä laskee*
- *Hyvänä, mutta karjoja lopettaa liian paljon*
- *Haasteellisena kannattavuuden suhteen, myös paljon riippuu tulevaisuuden maatalouspolitiikasta*
- *Ideaköyhää osittain, yhteistyötä puuttuu, yksipuolista*
- *Maataloustuotanto kehittyy isoin harppauksin kohti isompia yksiköitä ja erikoistuneempia tiloja*
- *Töiden ulkoistaminen tulee lisääntymään jatkossa huomattavasti*
- *Pieniä tiloja, ei tarvitse paljoa palveluja*
- *Tuotanto on jäänyt jälkeen naapuripitäjistä, esim. Jalasjärvi*
- *Kauhajoen maataloudella on hyvät mahdollisuudet kehittyä, koska täällä on viljelty rohkeasti erikoiskasveja, lisäksi kotieläinpuolella on mahdollista laajentaa tiloja koska urakointipalveluja on tarjolla laajasti*
- *Ei kovin kehittynyttä verrattuna paikkakunnan resursseihin, tosi tarpeellinen kuitenkin laajan maaseudun elävänä pitämisen kannalta*

4.2 Kuluttajien suhde maatalouteen viljelijöiden näkökulmasta

Vuosikausien ajan kuluttajien suhtautuminen maatalouteen on ollut kaksijakoista. Kyselystä kävi ilmi maataloustuottajien kokemuksia kuluttajien suhtautumisesta maatalouteen. Asenteiden ja mielipiteiden skaala on todella laaja. Vastanneista

suurimman osan mielestä Kauhajoella suhtaudutaan varsin hyvin maatalouteen ja tunnustetaan maatalouden merkitys paikkakunnan työllisyydelle.

Suurena huolena kannettiin kuluttajien epätietoisuutta tukien tarpeellisuudesta suomalaiselle tuotannolle. Osa vastanneista on kohdannut kateutta ja ylimielistä suhtautumista maataloustuottajiin, jotkut ovat pitäneet viljelijöitä jopa pohjasakka-

Maataloustuottajat eivät koe kateutta kuitenkaan merkityksellisenä, koska kadehtijoita on aina ollut ja tulee olemaan. Ennen kaikkea maatalous koetaan maisemaa siistinä pitävänä yhteiskunnan osana. Vastauksissa oli myös värikkäitä näkemyksiä suhtautumisista:

- *Melko hyvin, taloudellinen ja työllistävä vaikutus tunnustetaan*
- *Kaupungin maaseutuohjelma on hyvä, mutta panostus maatalouteen saisi olla suurempi siihen nähden mitä rahavirtoja se edustaa*
- *Ilmeisen hyvin mutta aina löytyy maataloutta kadehtivia*
- *Ihan positiivisesti, maatalous näyttelee suurta osaa ja siihen liittyvät elinkeinot ovat myös tärkeitä tulonlähteitä kaupungille*
- *Hyvin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, harvat ”manaa” hitaita traktoreita liikenteessä ja lannan hajua. Nykyään myös viljelijät puhdistavat tieltä pellolta tulleen ravan ja kuran. Useimmat tiedostavat vastuunsa liikenneturvallisuudelle.*
- *Mielestäni ei nähdä maatalouden merkitystä kovinkaan positiivisesti*
- *Luomutuotantoon suhtaudutaan vielä nykyäänkin toisinaan aika epäilevästi*
- *Hieman mielestäni maataloudesta alettu vieraantua, johtuneeko tilojen vähentymisestä?*

4.3 Yhteistyön erilaisia muotoja maatilojen väleillä

Maatilojen välinen yhteistyö Kauhajoella keskittyy pääosin peltoviljelyyn ja siihen liittyviin työtehtäviin. Yhteistyötä tehdään koneiden vuokraamisessa tai lainaamisessa. Koneet vuokrataan toisilta tiloilta tai maamiesseuroilta. Koneita lainataan

muilta tiloilta työtehtäviä vastaan. Vastavuoroisesti luovutetaan itsellä olevia koneita lainaksi. Peltoviljelyssä puinnissa oli eniten yhteistyötä.

Yhteistyötä on paljon kotieläintilojen ja kasvinviljelytilojen välillä. Tilojen välinen viljakauppa on yksi toimivista muodoista. Rahtikustannukset jäävät pieniksi ja voidaan maksaa parempaa hintaa viljasta. Useiden vastausten perusteella kasvinviljelytilat ottavat lantaa vastaan kotieläintiloilta.

Vastauksista kävi ilmi yhteistyö tuotteiden markkinoinnissa. Tuotteiden yhteismarkkinointia oli perunanviljelyssä ja viljan myynnissä pienviljelijäyhdistyksen kautta. Yhteisiä kotieläinrakennuksia ei ollut kenelläkään vastanneista. Yhteistyön esimerkeistä heijastui maataloustuottajien rohkeus hakea hyötyä yhteistyöstä, mutta mielipiteistä löytyi myös esimerkkejä yhteistyön vähästä tarpeellisuudesta:

- *Viereinen karjatila korjaa LHP-alaltani säilörehut, kuivaus kyläseuran yhteiskuivurissa*
- *On vuoroviljelyä*
- *Naapurilla metsäkärri, vuorostaan saahan heidän tukit, naapuri ruiskuttaa meidän ruiskulla sekä maamiesseuran koneita vuokrataan*
- *Perunan yhteispakkaamo*
- *On ollut mutta kaksi tilaa lopettanut joten yhteistyökin on loppunut*
- *Pvy toimii, vilja myydään isompina erinä ja usean tilan viljat samassa erässä punnittuna*
- *Ei maatalouden osalta, tullut toimeen omillaan*
- *Koneyhteistyötä luomutilojen kanssa, luomuviljakauppa kotieläintiloille*
- *Perunanviljelijän kanssa maita vaihdoksissa*
- *Perunannostokone viiden tilan kesken*

4.3.1 Saavutettavat edut

Yhteistyön muodoista koneurakointi nousi esiin voimakkaimpana. Koneurakoinnin käytön suurimpana etuna pidettiin kuljettajaa, joka tulee samalla koneen mukana työvoimaksi. Yhteiskoneita käytettäessä kuljettaja täytyy järjestää tilalta erikseen. Koneurakointia käytettäessä säästytään koneinvestoinneilta, jolloin ei tarvitse sijoittaa pääomaa konekalustoon jonka käyttöastetta oman tilan töissä ei välttämättä saataisi kannattavalle tasolle.

Konekustannusten minimoiminen oli usean vastanneen maataloustuottajan peruste urakointipalveluiden käyttämiseksi. Urakoitsijoiden käytössä oleva kalusto nähdään tehokkaampana kuin kalusto, joka hankittaisiin itselle tai yhteiskoneeksi.

Peltoviljelyssä yhteistyötä tehtiin lannanlevityksessä, peltolohkojen vuoroviljelyssä eri tuotantosuuntien kesken sekä säilörehunkorjuussa luonnonhoitopelloilta. Lannanlevityksen nähtiin parantavan peltojen ravinnetaseita sekä yleisesti kohottavan maan kasvukuntoa. Peltolohkojen vuoroviljelyä oli perunantuotannossa, jolloin lohkoja viljeltiin perunalla ja välillä muilla kasveilla. Perunantuotannon lisäksi vuoroviljelyä löytyi nurmiviljelyyn keskittyneiltä kotieläintiloilta.

Yhteistyöllä saavutettavien etujen suhteen vastanneet olivat hyvin samoilla linjoilla. Maatilan talouden kannalta yhteistyön koettiin olevan todella tärkeää. Muutama vastanneista piti yhteistyötä jopa maatilansa elinehtona. He kokivat, että ilman yhteistyötä ei pystyisi jatkamaan kustannusten noustessa.

- *Ei tarvitse hankkia koneita joita tarvitaan vähän*
- *Nopeus, varmuus ja nykyaikaisempi kalusto*
- *Oman työpaineen helpottuminen*
- *Kustannukset laskevat ja enemmän silmäpareja tarkkailemaan asioita*
- *Taloudelliset edut ja suurten koneiden tuoma tehokkuus*
- *Vastapuoli saa töitä koneilleen*
- *Fyysinen ja henkinen tuki*
- *Voi ostaa isompia ja tehokkaampia koneita, sosiaalisuus*
- *Tehokkaampien koneketjujen muodostaminen*
- *Työ on mielekkäämpää ja se sujuu, työvoimakysymys*

4.3.2 Toimivuuden ongelmakohdat

Ongelmakohtia vastanneet maataloustuottajat tiedostivat lähestulkoon saman verran kuin hyötyjäkin. Toiminnan sujuvuuden kannalta ongelmakohtien tunnistaminen ja tiedostaminen ovat tärkeitä asioita. Ongelmien tunnistaminen auttaa yhteistyön kehittämisessä ja näin voidaan löytää kompromissit osakkaiden tavoitteisiin. Yhteistyö koettiin toimivaksi kompromissien avulla, jolloin kaikki hyötyvät tasapuolisesti.

Yhteistyön ongelmakohdista ja haittapuolista nousi esille viisi pääkohtaa. Useimmat vastaajat olivat sitä mieltä, että sesonkiaikojen aikataulutus on vaikeinta yhteistyön sujumisessa. Sesonkiaikoina sää, koneiden kapasiteetti, työvoiman määrä ja koneiden toimintakunto luovat paineita kaikille osapuolille.

Peltolohkojen koon ja hajanaisen sijainnin koettiin vaikuttavan eniten koneurakoinnin sujumiseen. Urakoitsijan työ hidastuu, jos peltolohkot sijaitsevat kaukana toisistaan. Tällöin työsaavutuksen laskiessa joutuvat seuraavat asiakkaat odottamaan omaa vuoroaan.

Yhteiskoneiden käyttöön liittyvät ongelmakohdat löytyvät huollon ja kunnossapidon saralta. Kolmesta vastauslomakkeesta kävi ilmi yhteiskoneiden huoltojen ja korjaamisen kasaantuneen kulloisissakin eri tapauksissa yhden osakkaan vastuulle. Huolloista huolehtineet kokivat päässeensä hyötymään koneen käytöstä vähemmän. Konerikkojen osalta koettiin, että korjauskustannusten jakaminen on ongelmallista selvien sääntöjen puuttuessa.

Maatilojen välisten yhteiskoneiden ongelmaksi koettiin erikokoiset yhteistyötilat. Tilojen ollessa merkittävän erikokoisia tulee esiin koneiden vaihtelevat käyttöasteet. Suurempi tila käyttää konetta peltoviljelyssä enemmän kuin pienempi. Yhteistyön haittoja käsittelevien kommenttien perusteella oli tasapuolisuuden saaminen vaikeinta:

- *Välillä yhteiskoneet tarvittaessa muiden käytössä, ei ole iso ongelma*
- *Aikataulutus, koneiden saatavuus*

- *Kaikki tarvitsee samoja koneita yhtä aikaa, toisen tila voi olla suurempi tai pienempi, joten tarve on erilainen*
- *Toimimattomat henkilökemiat*
- *Kun olisi koneiden vaihdon aika, niin vaikeaa saada kaikki osakkaat siihen mukaan*
- *Sitoutuminen määrättyihin aikatauluihin, itsenäisyydestä luopuminen tietyssä mielessä*
- *Kimppakoneet huonoja, toinen aina korjaa*
- *Rahtityöt saattavat olla omien töiden kannalta haittana, jos esim. hankalat sääolot*

4.3.3 Yhteistyö toimivaksi

Yhteistyön toimivuuden ydinasioiksi vastanneet mainitsivat joustavuuden, tasapuolisuuden, rehellisyyden sekä osakkaiden samanhenkisyyden. Informaation kuluminen osakkaiden välillä koettiin varsin tärkeänä. Yhteistyön aloittamisvaiheessa samanhenkisten osakkaiden löytyessä sovitaan selkeät pelisäännöt. Kokonaisuunnitelma toiminnasta auttaa pitämään osakkaat selvillä yhteistyön tavoitteista.

Toiminnan suunnittelussa valitaan ratkaisut, jotka ovat osakkaiden kokonaisedun mukaisia, esimerkiksi kapasiteetiltaan tehokkaita tai kustannustehokkaita. Yhteiskoneita käytettäessä sovitaan koneiden huolloista ja kustannusten jakautumisesta osakkaiden kesken. Koneiden säilytyspaikat tulee olla osakkailla selvillä, kuten myös koneiden palauttamiskäytännöt käytön jälkeen. Konerikoista ilmoittaminen osakkaille todettiin vastanneiden kesken tärkeäksi.

- *Koneiden korjaukset tehdään yhdessä, konerikot ilmoitetaan heti*
- *Puhaltamalla yhteen hiileen tasapuolisesti ja rehellisesti*
- *Jousto, kokonaisuuden näkeminen tilojen välillä*

Koneurakoinnin toimivuudesta mielipiteensä antaneet vastaajat toivoivat urakoitsijoilta selkeää tietoa työn suorituksen ajankohdista ja mahdollisista työn viivytyksistä konerikkojen sattuessa.

Kyselyyn vastanneista koneurakointia elinkeinonaan harjoittavat toivoivat asiakkailta sitoutuvuutta palvelujen käyttämiseen, jolloin urakoitsijat voivat luottavaisesti investoida tehokkaaseen kalustoon. Urakoitsijoiden työt tehostuvat heidän oppiesaan asiakkaidensa peltolohkojen sijainnit ja tilojen toimintatavat. Oikeiden ja asianmukaisten urakointitaksojen koettiin vaikuttavan urakoitsijoiden työn mielekkyyteen ja jatkuvuuteen:

- *Kun urakoitsijaan ja sen työskentelytapaan voi luottaa, työ sujuu ripeästi, urakointitaksa oikealla tasolla niin muuta ei sitten tarvitakaan*
- *Sopimalla asioista ja pitämällä yhteyttä työn suorittamisesta hyvissä ajoin*
- *Tilalla informoidaan kohteesta tarpeeksi, jos jotain menee rikki, sovi-
taan maksuista*

4.4 Tuotantotarvikkeiden yhteishankinnat

Tuotantotarvikkeiden yhteishankintoja oli kyselyyn vastanneiden keskuudessa tehty vähän. Vastanneista 10 % kertoi tehneensä tuotantotarvikkeiden yhteishankintoja. Yhteishankintoja oli tehty eniten kasvinsuojeluaineiden, lannoitteiden ja kalkkien tuoteryhmissä. Kokemuksia löytyi myös käärintämuovien, säilöntäaineiden ja polttoaineiden hankinnasta.

Kyselyn vastausten perusteella yhteishankinnat ovat suosittuja perunan viljelyyn keskittyneiden tilojen kesken. Perunanviljelijöiden kesken muodostetun Suupohjan perunakerhon kautta on perunanviljelytiloille hankittu yhteisostoina merkittävästi kasvinsuojeluaineita. Mielipiteiden perusteella yhteisostot ovat olleet rahallisesti kannattavia:

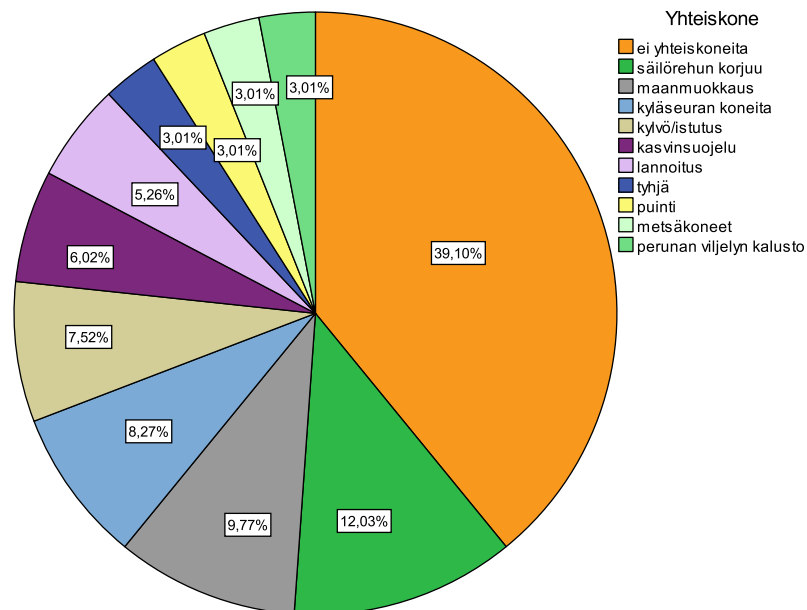
- *On hankittu kasvinsuojeluaineita ja lannoitteita*
- *Hinnat on saatu tippumaan jopa 10 % (lannoitteet ja kalkki)*
- *Rahtikulut pitäisi olla pienemmät isommissa erissä*
- *Suupohjan perunakerhon kautta ostettu kasvinsuojeluaineita ja saatu ne halvemmalla, tilausmäärät ovat olleet sitovia*
- *Toistaiseksi toiminut hyvin, yksi tilaa ja hoitaa laskutukset sekä huolehtii tavarat omistajilleen*

4.5 Yhteiskoneiden käyttö

4.5.1 Vastanneilla käytössä olevat yhteiskoneet

Yhteiskoneiden käyttö maatalojen kesken on suosittua. Yhteiskoneiden käytön etuna nähtiin mahdollisuus uudistaa konekanta useammin parempikuntoiseen ja tarvittaessa tehokkaampaan kalustoon. Esimerkiksi koneen pääomakustannus puolittuu kahden tilan yhteiskoneen hankinnassa.

Kyläseurat ovat isossa roolissa yhteiskoneiden omistajina. Vastanneilla luomutuotantoon keskittyvillä tiloilla on koneyhteistyötä muiden luomuviljelijöiden kanssa. Eniten yksittäisen koneen omistajia oli perunannostokoneella, joka oli hankittu viiden tilan kesken. Yhteensä 58 prosentilla vastanneista oli yhteiskoneita (kuvio 6).

Kuvio 6. Yhteiskoneet maataloilla.

Yhteiskoneita ei ollut käytössä 39 prosentilla maataloustuottajista. Tyhjän vastauksen yhteiskoneiden osalta antoi kolme prosenttia.

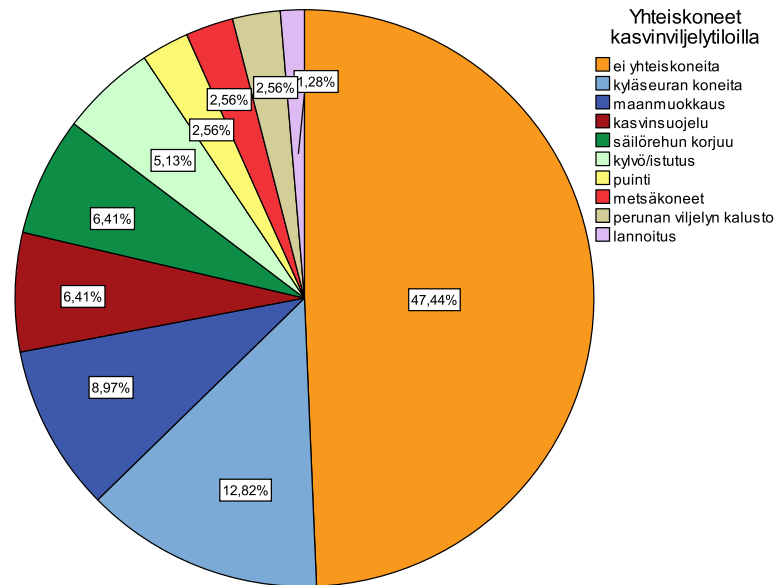
Säilörehun korjuuseen liittyvää kalustoa oli noin 12 prosentilla tiloista. Säilörehun korjuun kalustoon sisältyy kaikki niittokonetypit, paalaimet ja käärijät. Lisäksi lukumäärä sisältää kolme kappaletta yhteisesti omistettuja piennarmurskaimia.

Toiseksi eniten yhteiskoneita omistetaan maanmuokkaukseen tarvittavassa kalustossa, hieman vajaa kymmenen prosenttia. Maanmuokkauskalusto sisältää lautasmuokkaimet, aurat, äkeet ja harat. Kylvöön ja istutukseen liittyvä kalusto sekä kasvinuojelun ja lannoituksen kalusto ovat määrältään lähes samoissa osuuksissa. Kylvön ja istutuksen kategoriaan sisältyvät kaikki kylvökonetyypit sekä perunanistutuskoneet. Lannoituksen koneisiin on sisällytetty pintalannoittimet, kalkinlevitysvaunut sekä lannankäsittelyvaunut.

4.5.2 Yhteiskoneiden käytön erot tuotantosuuntien välillä

Yhteiskoneiden jakautumisessa eri tuotantosuuntien välillä oli suuret erot. Kasvinviljelytiloilla oli yhteiskoneita omistuksessa vain hieman yli puolella vastanneista (kuvio 7). Suurin yhteiskoneiden ryhmä kasvinviljelytiloilla oli kyläseurojen ja yhdistysten omistamat koneet.

Kasvinviljelytiloilla yhteiskoneiden jakautuminen eri koneisiin seuraa hyvin tarkasti tuotantosuunnan viljelytoimenpiteissä tarvitsemaa konekalustoa. Säilörehun korjuuseen tarvittava kalusto kasvinviljelytiloilla koostuu niittokoneista ja piennarmurskaimista, joita tarvitaan esimerkiksi luonnonhoitopeltojen viljelyyn.

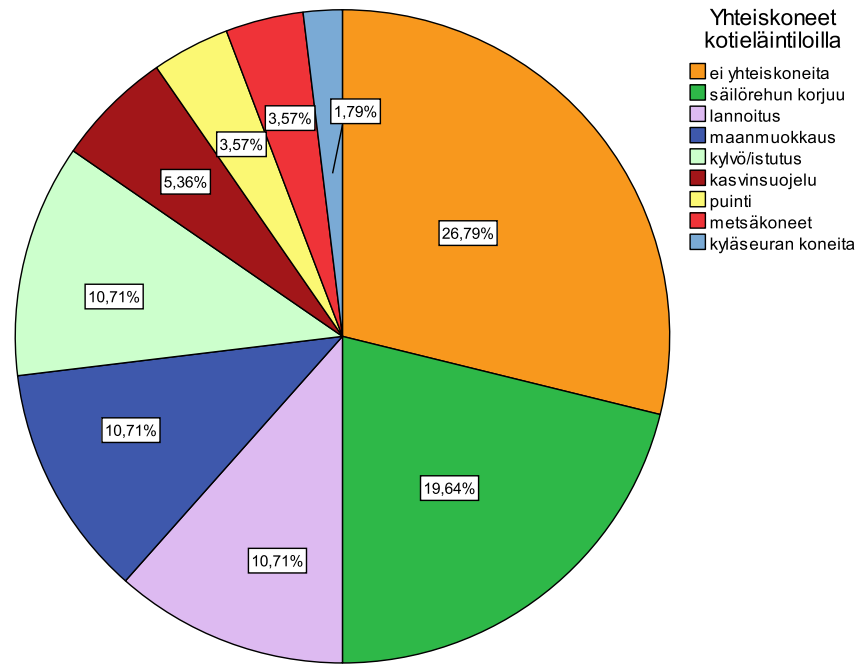

Kuvio 7. Yhteiskoneet kasvinviljelytiloilla.

Yhteiskoneiden omistajuudessa kotieläintilat poikkeavat paljon kasvinviljelytiloista. Kotieläintiloista runsaalla 73 prosentilla tiloista oli omistuksessa jokin yhteiskone (kuvio 8). Kotieläintiloilla kyläseurojen ja yhdistysten omistamia yhteiskoneita on käytössä vähiten.

Kotieläintilojen yhteiskoneiden määrä mukaili tilojen viljelykiertoa. Kotieläintiloilla viljelykierto koostuu suureksi osaksi nurmiviljelystä, joten viljelykalusto on yleensä sen mukainen. Yhteiskoneista säilörehunkorjuu- ja lannoituskaluston osuus on lähes 30 prosenttia.

Kasvinsuojelukaluston osuus yhteiskoneista on lähes samaa luokkaa kuin kasvinviljelytiloilla. Kasvinsuojelu on merkittävä toimenpide tuotettaessa kotieläimille laadukasta säilörehua. Maanmuokkauksen yhteiskoneiden määrä on kotieläintiloilla isompi kuin kasvinviljelytiloilla.

Kuvio 8. Yhteiskoneet kotieläintiloilla

4.5.3 Viljelijäyhdistysten ja seurojen konekalusto

Kyläseurojen, maamiesseurojen ja pienviljelijäyhdistysten omistamien koneiden osuus yhteiskoneiden määrästä oli kyselyn perusteella runsas kahdeksan prosenttia. Kyläseurojen ja yhdistysten omistamien koneiden määrät ja valikoimat vaihtelivat runsaasti. Isoimmilla seuroilla konekalusto sisälsi nykyaikaisia lannanlevittämiä, lautasmuokkaimia ja piennarmurskaimia, myös viljankuivureita löytyi. Pienempikokoisilla seuroilla valikoimaan kuului perinteisiä klapi-koneita ja puun hakkureita.

Kauhajoen maatalousseuran ylläpitämän jäsenrekisterin perusteella Kauhajoella on 21 kyläseuraa, joissa jäsenmäärä ylittää 20 henkilöä (Hautala 2010). Lisäksi on yksi kyläseura, jossa on alle 20 jäsentä.

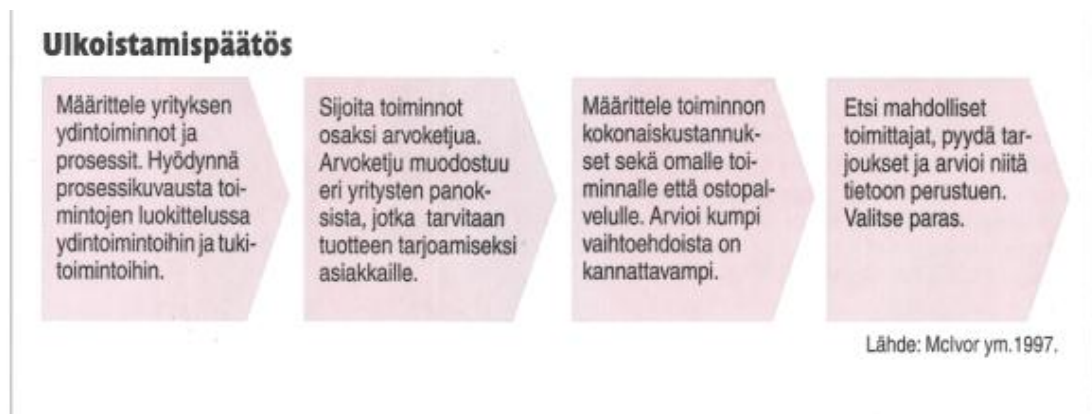
4.6 Koneurakointipalvelut

4.6.1 Työvaiheiden ulkoistamisen valinnat

Koneurakointipalveluiden käyttämiseen siirtyminen on ollut usealle tilalle merkittävä päätös. Päätöksen ei tulisi olla liian hätiköity, vaan sen pitäisi perustua vankoihin laskelmiin toiminnan kannattavuudesta. Liian kalliilla työllä saatetaan menettää työn suorittamisen nopeudesta saatava hyöty.

Urakointipalveluiden käyttöön on taloudellisesti kannattavaa siirtyä tuotannon tehostamisen tai erikoistumisen vaiheessa. Kun maatilan konekalusto käy kunnoltaan vanhaksi tai kapasiteetiltaan alitehoiseksi, tulee optimaalinen hetki siirtyä käyttämään koneurakointipalveluja. Peltoviljelytöiden ulkoistaminen urakoitsijalle ei riipu juurikaan maatilan koosta. Urakoitsijan käyttö vähentää pääoman kiinnittämisen tarvetta maatilan toimintaan riippumatta siitä, onko kyseessä pieni, keskikokoinen vai suuri maatila.

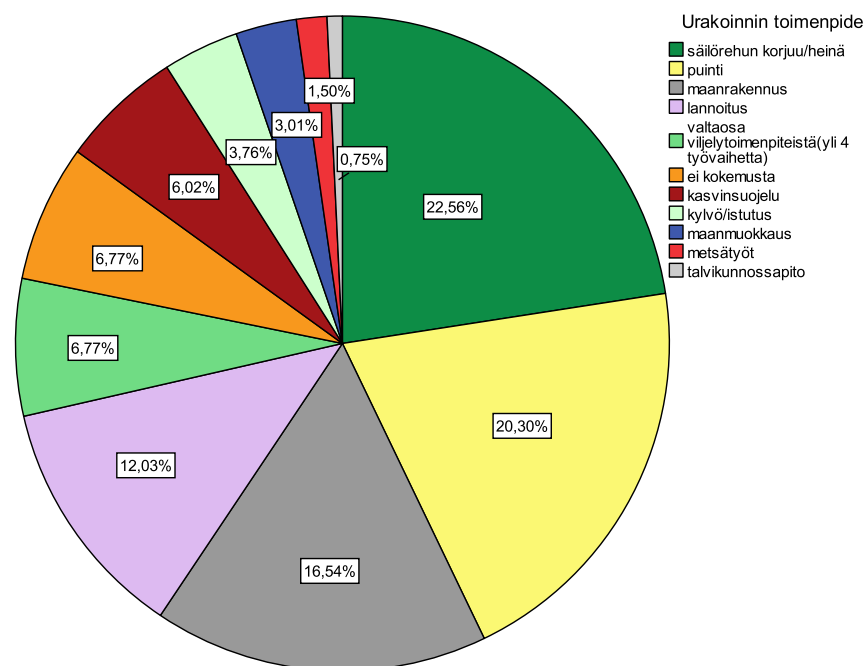
Työvaiheiden ulkoistamispäätös etenee johdonmukaisesti suunnitelmallisena prosessina. Prosessi on kuvattu selkeällä kuviolla Pellisen (2008, 30) maatilayrityksille suunnatussa oppaassa (kuvio 9).

Kuvio 9. Ulkoistamispäätös. (Pellinen ym. 2008, 30.)

4.6.2 Koneurakointipalveluiden hyödyntäminen Kauhajoella

Koneurakointipalvelujen käyttämiseen Kauhajoella on kyselyyn vastanneiden perusteella päätyttyä paljon maataloustuottajia. Erilaisia koneurakoinnin palveluja on vastanneista käyttänyt noin 93 prosenttia (kuviot 10). Kokonaisuudesta neljä urakoinnin pääryhmää vie reilun 71 prosentin osuuden käytetyistä urakointipalveluista. Nämä neljä urakoinnin pääryhmää ovat säilörehun ja heinän korjuu, puinti, maanrakennus ja lannoitus.

Kuvio 10. Urakointipalvelujen käyttö tiloilla.

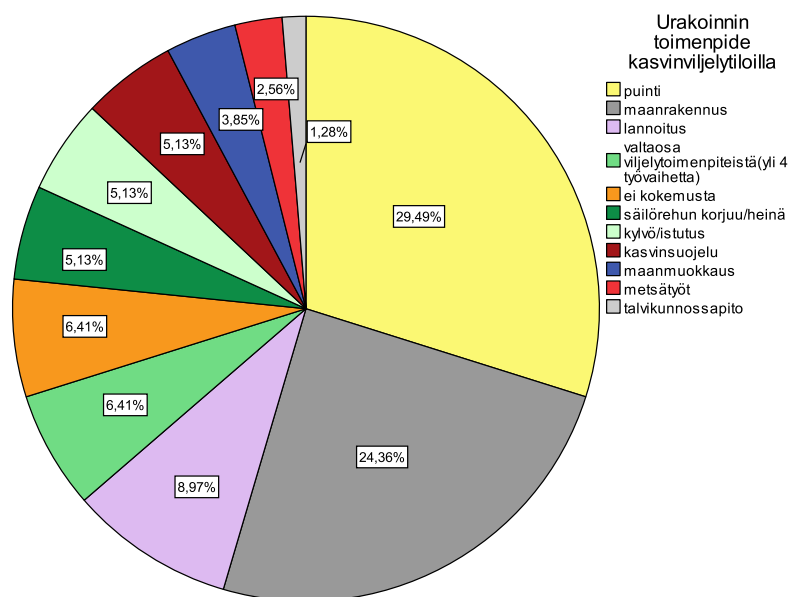
Eniten koneurakointina on teetetty säilörehun ja heinän korjuuta. Säilörehun ja heinän korjuuta on teetetty runsaalla 22 prosentilla vastanneista maatiloista. Säilörehun ja heinän korjuun ryhmään kuuluvat myös kesantojen niitot.

Käytetyistä urakoinneista metsätyöt, talvikunnossapidon työt ja maanrakennustyöt ovat ainoita, jotka eivät suoranaisesti liity peltoviljelyyn. Maanrakennuksen ryhmään on liitetty tietyin ajanjaksoin toistuvat peltojen ojien kaivamiset ja perkaukset. Maanrakennus sisältää maa- ja hieta-ainesten siirtoajot, ojien kaivamiset sekä muut yleiset kaivinkonetyöt. Huomionarvoista urakointipalveluiden käytössä oli

vajaan seitsemän prosentin joukko, joilla koneurakoinnin avulla teetetään peltoviljelytöistä yli neljä työvaihetta.

4.6.3 Koneurakoinnin käytön erot tuotantosuuntien välillä

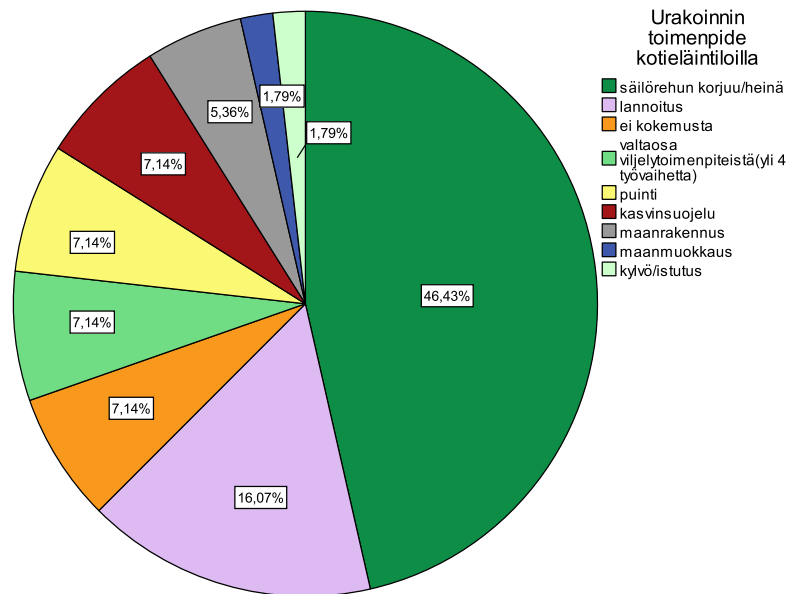
Kasvinviljelytiloilla urakointipalveluita on hyödynnetty eniten puinnissa ja maanrakennuksessa. Näiden kahden urakointimuodon yhteenlaskettu osuus on runsas 53 prosenttia (kuvio 11). Puinnin ja maanrakennuspalveluiden käytön selittävät koneiden kalliit pääomakustannukset sekä lyhyet käyttökaudet pelkässä omassa käytössä. Maanrakennuksen käyttö kasvinviljelytiloilla on runsasta peltojen rajajojen ja salaojitusten kunnossapidon vuoksi. Kaivupalveluiden käyttö on säännöllisempää kuin kotieläintiloilla.

Kuvio 11. Urakoinnin toimenpide kasvinviljelytiloilla.

Lannoituksen suuri osuus urakointipalveluista selittyy lannan vastaanoton sopimuksilla, joita tilojen välillä on runsaasti. Lannan vastaanoton korvaus, edulliset lannasta saatavat ravinteet sekä lannan maan koostumusta parantavat ominaisuudet ovat saaneet kasvinviljelytilat kiinnostumaan lannankäytön lisäämisestä.

Kotieläintiloilla koneurakoinnista lähes puolet kohdistui säilörehun ja heinän korjuuseen (kuvio 12). Lannoitustöiden osuus on isompi kuin kasvinviljelytiloilla. Kotieläintiloilla lantaa saattaa olla eri muodoissa, joten tarve erilaisille koneille ja palveluille on mahdollista.

Kuvio 12. Urakoinnin toimenpide kotieläintiloilla.

Maanrakennuksen osuus urakoinnista on kotieläintiloilla huomattavasti pienempi kuin kasvinviljelytiloilla. Maanrakennus on enemmän kertaluonteisempaa, esimerkiksi rakennettaessa tuotantotiloja. Kotieläintiloilla peltojen rajaojia kunnostetaan mahdollisesti harvemmin nurmen pitkästä viljelykierrosta johtuen.

Kylvöön ja maanmuokkaukseen liittyvät peltoviljelytyöt olivat pienessä roolissa kotieläintiloilla. Töiden vähäinen osuus johtuu nurmivaltaisesta viljelykierrosta, joten tällöin urakoinnin tarve on pienempi verrattuna kasvinviljelytiloihin. Kasvinsuojelu on nurmiviljelyyn pääosin panostavassa kotieläintuotannossa tärkeä toimenpide, ja se näkyi myös urakointipalveluiden käytössä.

5 KEHITYSIDEOITA VASTANNEILTA VILJELIJÖILTÄ

Kyselyyn vastanneet maataloustuottajat kertoivat useilla eri urakointi- ja palvelusektoreilla olevan tarvetta uusille yrittäjille ja palveluille. Toiveita löytyi metsätöiden, koneurakoinnin ja tiedonvälityksen kehittämiseen. Työvoiman tarve sesonkiaikana sekä yleisimpien kysyntä olivat vahvasti mukana vastauksissa.

Maatalouden toimintaympäristön koettiin jämähtäneen paikoilleen ja kehitystä tarvittaisiin. Suureksi ongelmaksi nähtiin tiedonvälityksen puute. Sesonkiaikoina koneurakointipalveluja tarjoavia yrittäjiä ei löydetä yhteystietojen puuttuessa. Kone-rikkotilanteissa ei tavoiteta uutta urakoitsijaa. Tietoja koneiden korjaajista ei saada myöskään kattavasti.

Tiedonvälityksessä käytetään liian paljon apuvälineenä niin sanottua viidakkorumppua. Tiedonvälityksen tapahtuessa pelkästään maataloustuottajien keskustelujen välityksellä saattavat esimerkiksi ihmisten väliset henkilökiat vaikuttaa tiedonkulkuun. Toisaalta tiedonvälityksen kehittämistä todettiin haittaavan toimivan laajakaistaliittymän puute.

5.1 Koneurakoinnin lisätarpeita

Metsäalalle toivottiin eniten uusia urakointimuotoja. Bioenergian kehittämisessä oli eniten toiveita. Nuorten metsien hoitoon toivottiin apuvälineeksi pieniä harvestereita, joilla onnistuisi puiden harvennukset vaikeissakin olosuhteissa tehokkaasti.

Energiapuun rooli on kasvanut metsätaloudessa. Kauhajoelle toivottiin energiapuun välittäjää, puiden haketuspalvelua ja puiden pelletöintiä. Energiapuuksi hyödynnettäväksi haluttiin myös peltojen ojissa kasvavia pajuja. Ratkaisuksi pajujen poistoon ojista toivottiin laitteistoa, jolla risut voitaisiin poistaa ojista jopa juurineen. Pajut haketettaisiin poiston jälkeen energiaksi.

Peltoviljelytöistä urakointipalveluita koettiin puuttuvan kevytmuokkauksesta, puinnista sekä lannan- ja kalkinlevityksestä. Hukkakauran torjuntaan olisi myös tarvetta yrittäjille.

Kotieläintuotantoon keskittyvien maataloustuottajien mielestä tehokkaalle lietteensiirtokalustolle olisi tarvetta erityisesti talven aikana. Säilörehun korjuusta maataloustuottajat kokivat puuttuvan konekapasiteettia ja korjuuketjuja. Ajosilppuri mainittiin puuttuvana työkoneena säilörehun korjuuseen.

Nautakarjatiloilta seosrehuruokinnan lisääntyessä olisi mahdollinen urakointipalvelu säilörehun irrotus siiloista ja seosrehun teko. Nurmen suorakylvöstä vastanneet totesivat myös puuttuvan tarjontaa.

5.2 Maamiesseurojen nykyaikaistaminen

Viljelijöiden vähentyessä on vähentynyt myös viljelyyn keskittyvä kyläseuratoiminta. Toimintatavat ovat myös muuttuneet jäljelle jäävien jäsenten tapaan, konekalustoja on myyty, ja toiminta on keskittynyt esimerkiksi kotitalouksien toimintamuotojen ja virkistystoiminnan ylläpitämiseen.

Seurojen aktiivisuus riippuu täysin jäsenten omista tarpeista ja aktiivisuudesta laitteiden hankinnassa. Useissa vastauksissa toivottiin yhdistysten toimintaan enemmän aktiivisuutta sekä nykyaikaisten koneiden hankintaa kyläseurojen konekalustoon. Mahdollisena kehitysideana nähtiin olemassa olevien kyläseurojen yhdistämissä, jolloin toimintaan saataisiin lisää voimaa. Kyläseuroja yhdistettäessä myytäisiin ylimääräiset ja turhat koneet pois. Tällöin olisi mahdollisuus hankkia nykyaisempaa kalustoa.

5.3 Yleisiä ideoita maataloudessa kehitettäväksi

Konerenkaille koettiin olevan tarvetta. Konerengas olisi useiden toimijoiden yhteenliittymä, jossa jokainen omistaisi koneita ja tarjoaisi palveluitaan konerengaan välityksellä. Konerengaassa olisi yksi, joka hoitaisi työn organisoinnin asiakkaille ja laskutukset.

Koneasemat olisivat myös yksi yhteistoiminnan vaihtoehtoinen muoto. Koneasemat omistaisivat koneet, ja niille olisi palkalliset kuljettajat tai vastaavasti osakkaat toimisivat kuljettajina. Koneasemat vaatisivat ison pääoman liiketoiminnan aloittamiseen ja tarvitsisivat laajan asiakaskunnan.

Kotieläintilalliset ehdottivat biokaasulaitoksen perustamista, jolloin lanta kuljetettaisiin laitokseen käsiteltäväksi ja kaasutuksen jälkeen palautettaisiin joko takaisin tilalle tai tarpeen vaatiessa maatilojen yhteistyötiloille, esimerkiksi lietteen etäsäiliöihin. Biokaasulaitoksen yritysmuoto voisi olla osuuskunta tai osakeyhtiö.

Lannankäsittelyä sivuttiin myös ajatuksessa yhteispuhdistamosta sivukylien jätevesien asianmukaiseksi käsittelymenetelmäksi. Yhteispuhdistamoiden organisoinnista ja rakentamisesta löytyy paljon positiivisia kokemuksia maakunnissa.

Kyselyyn vastanneet eivät ottaneet esille vastauksissaan tilusjärjestelyitä, joita Kauhajoella on ollut vireillä. Tilusjärjestelyiden sijaan kyselyssä tuli esiin kysymys, mitä tehdään tilojen välisillä rajajoilla. Rajajojen perusteltiin olevan poissa viljelypinta-alasta ja kasvavan pajua. Kaikista rajajoista ei ole peltojen kuivatukselle ja vesien virtaamiselle suurta merkitystä, joten ne voitaisiin viljelijöiden kesken laittaa umpeen, ja viljely tapahtuisi rajalinjojen mukaan.

Kasvinviljelytiloja koskien ehdotettiin, että viljankuivureissa voisi olla siirrettävä lämmityslaitteisto, jota pystyttäisiin muuna aikana hyödyntämään esimerkiksi kiinteistöjen lämmitykseen. Lämmityslaitteistolle saataisiin suurempi hyötysuhde ja kiinteistöille edullista lämpöenergiaa.

5.3.1 Työvoiman lisätarve

Kauhajoen maataloilla yksikkökokojen kasvu ja työvoiman väheneminen näkyvät kyselyiden vastauksissa toiveina lisätyövoimasta. Lisätyövoimaa tarvittaisiin koneisiin sesonkiaikoina, mutta tarvetta olisi myös kirvesmiehille ja yleismiehille, jotka voisivat olla tiloilla käytettävissä muutamana päivänä kuukaudessa. Lisätyövoima voisi olla palkattuna useamman maatilan kesken.

Uusi yritysmuoto Kauhajoella voisi olla lomitussyrittäjä. Lomitussyrittäjä olisi ammattitaitoinen itsenäinen yrittäjä, joka hoitaisi lomitustehtäviä kotieläinten parissa. Lomitussyrittäjä organisoisi työtehtävänsä asiakastilojen työntekijätarpeiden mukaan. Maataloustuottajien äkillisissä sairastapauksissa lomitussyrittäjä kykenisi ottamaan tilan toiminnan nopeasti vastuulleen, ja näin sairastumisen aiheuttamat taloudelliset menetykset vähenisivät.

5.3.2 Kysynnän ja tarpeiden kohtaaminen

Suurena ongelmana pidettiin tiedon löytämisen vaikeutta. Kysyntä ja tarjonta eivät vastanneiden mielestä kohtaa riittävän usein. Etsittäessä palveluiden tarjoajaa joudutaan monesti ensisijassa etsimään tietoa tuttavapiiristä. Uusien yrittäjien pääsy markkinoille on vaikeaa, koska mainonta joudutaan tekemään hajautetusti useissa eri tiedotuskanavissa. Käytettävissä olevat tiedotuskanavat eivät välttämättä kohtaa kaikkia mahdollisia asiakkaita ja oikeaa kohderyhmää. Jatkuva tai säännöllisin väliajoin tapahtuva mainonta lisää yrittäjien kustannuksia. Yritystoiminnan kannattavuus lisääntyneen kilpailun myötä ei välttämättä mahdollista toiminnan näkyvää mainostamista. Sähköisen viestinnän lisääminen olisi tehokas keino mainonnan lisäämiseen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kauhajoella maatalous on voimakas elinkeino ja se työllistää paljon ihmisiä. Kyselyyn vastanneiden maataloustuottajien mielestä kaupungissa ymmärretään maatalouden merkitys kaupungin taloudelle. Kaupungissa tapahtuvien päätösten sen sijaan ei aina katsota olevan eduksi maataloustuotannon kehittämiseksi ja jatkuvuudelle. Yhteistyötä maataloustuottajien ja päättäjien välille toivottiin enemmän.

Kauhajoen maataloustuottajien vahva kiinnostus erikoiskasvien viljelyyn on voimistanut maatalouden rahavirtaa myyntitulojen kautta. Erikoiskasveista suosittuja viljeltäviä ovat olleet erityisesti pellava, kumina ja tyrni. Laaja kiinnostus niiden viljelyyn pitää viljelyn monipuolisena ja lisää viljelykasveista saatavia tuottoja.

Yksikkökoon kasvu lisää maataloustuottajien työmäärää. Toimintaa voidaan tehostaa yhteisten isompien koneiden avulla tai siirtämällä töitä urakoitsijoiden tehtäväksi.

Kauhajoen maataloilla tehdään yhteistyötä useissa eri muodoissa. Yhteistyötä on ollut koneiden yhteisomistajuudessa, peltoviljelyssä ja useissa viljelijöiden kyläseuroissa. Kahden tai useamman maataloustuottajan yhteisiä kotieläinrakennuksia ei paikkakunnalla kyselyn perusteella ollut. Konerenkaita ja koneasemia ei myöskään vastausten perusteella ole Kauhajoella.

Yhteistyötä on maataloustuottajien keskuudessa tehty erityisen paljon lannanlevityksessä ja sadonkorjuussa. Tuotantotarvikkeiden yhteishankintoja on tehty vähäisiä määriä. Yhteishankintojen koetaan tuovan järjestelyissä enemmän työtä kuin mitä saavutettava taloudellinen hyöty on.

Kyläseurojen ja pienviljelijäyhdistysten merkitys on vähentynyt maatalouden kehityksessä. Osa kyläseuroista on kehittänyt toimintaansa vastaamaan nykyajan tarpeita ja organisoinut toimintaa tehokkaampaan muotoon. Kyläseurojen katsottiin voivan kehittyä, jos toiminnassa mukana olevat henkilöt ovat aktiivisia. Kyselyn vas-

tauksista nousi esiin ehdotus kyläseurojen voimien yhdistämisestä järkevissä rajoissa.

Kehitysideoita vastanneet löysivät runsaasti. Ideoita tuli tilojen välisen yhteistyön lisäämiseksi, kyläseuratoiminnan kehittämiseksi sekä peltoviljelyn monipuolistamiseksi yhteistyöllä. Koneurakointipalveluista tuli toiveita, lähinnä uusien koneurakointimuotojen kehittämistä, mutta myös olemassa olevien palveluiden määrien ja kapasiteettien lisäämisestä. Vastauksissa oli voimakkaasti esillä bioenergian hyödyntämisen ja tuotannon kehittäminen. Bioenergiaa toivottiin niin metsäsektorilta kuin myös kotieläintilojen lannasta.

Kauhajoen yrityssectorille toivottiin itsenäistä lomitusyrittäjää, joka olisi maataloustuottajien käytettävissä. Lomitusyrittäjä olisi kouluttautunut asiakastilojensa tarpeisiin ja olisi käytettävissä nopealla aikataululla äkillisissä sairastapauksissa. Lomitusyrittäjä sopisi asiakastilojen kanssa töiden aikataulut joustavasti pitkiä ajankaksoiksi.

7 POHDINTA

Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet oli kohtuullisen helppo määritellä. Aiheen rajaus osoittautui kuitenkin haastavaksi yhteistyön ollessa niin moniulotteista. Tutkimus kohdistettiin niihin yhteistyömuotoihin, joissa esimerkiksi toiminnassa liikkuvan pääoman määrä on huomattava. Tutkittavana olivat yhteistyön muodot, joilla on käytännössä saavutettu suurimpia säästöjä ja vähennyksiä pääoman sijoittamisen tarpeessa.

Laadullisen tutkimuksen valinnan taustalla oli mahdollisuus pohjata kysely avoimiin kysymyksiin. Avointen kysymysten kautta voidaan olettaa maataloustuottajien vastanneen kysymyksiin rehellisesti omilla mielipiteillään. Vastausprosentissa avointen kysymysten runsas määrä oletettavasti näkyy vastanneiden määrää vähentävänä tekijänä. Vastausprosenttiin vaikuttaa myös kyselyn niin sanottujen karhukirjeiden puuttuminen.

Vastausprosentti 22 % oli tavoitteiden kannalta hyvä ja yhteistyön kokemuksia pystyttiin kartoittamaan. Osa vastanneiden mielipiteistä oli varsin voimakkaita ja ne jouduttiin jättämään käsittelemättä.

Yhteiskoneista vastanneiden näkemykset poikkesivat toisistaan eniten. Yhteiskoneiden omistaminen oli vastakkainen näkökulma urakoinnin hyödyntämiselle. Yhteiskoneet voivat olla joko yksittäisten maataloustuottajien omistamia tai kyläseurojen omistamia. Yhteiskoneiden ja urakoinnin rinnakkaiselolle voisi mahdollisuus olla viljelijäyhdistysten koneet, joita urakoitsijoilla ei ole, mutta joiden tarve olisi viljelykierron ja peltoviljelyn kannalta oleellinen.

Peltoviljelyn osalta yhteistyö oli varsin pienimuotoista. Lannan vastaanotto oli selkeästi suosituin peltoviljelyn yhteistyömuoto. Peltujen viljelykiertoa monipuolistettiin esimerkkitapauksessa vaihtamalla peltolohkoa perunanviljelijän kanssa. Nurmenviljelyssä oli jonkin verran myös lohkojen vaihtoa viljelykierron aikaansaamiseksi. Yhteistyötä harjoittavat maataloustuottajat näkivät toiminnassa molemminpuolisen hyödyn. Viljelykiertojen monipuolistamisella voitaisiin saada parannettua maan rakennetta.

Urakoinnin sektorilla maataloustuottajat näkivät yllättävän paljon kehittämisen tarvetta ja erilaisia palvelumuotoja. Bioenergian hyödyntämisen vähäisyys näkyi urakoinnin toiveissakin. Lannankäsittely oli toinen suuri urakoinnin osa-alue, jolta puuttui selkeästi toimijoita. Kauhajoen maataloustuotannon suuri koko huomioon ottaen on täysin realistista, että uusillekin toimijoille riittäisi asiakkaita. Kauhajoella nykyisin toimivat urakoitsijat pystyisivät tehostamaan toimintaansa muodostamalla yhteistyöketjuja.

Viljelijäyhdistys- ja kyläseuratoiminta saattaa useasta maataloustuottajasta tuntua vanhanaikaiselta. Kauhajoella on esimerkkejä yhdistyksistä, jotka ovat aktiivisten jäsentensä voimin kehittäneet konekalustoaan ja toimintaansa. Kehittyneet yhdistykset ovat kartoittaneet kehittämistarpeet ja -kustannukset. Yhdistyksissä ja kyläseuroissa on hyödyntämättömiä ja piileviä voimavaroja.

Viljelijäyhdistyksien olisi mahdollista verkostoitua keskenään. Verkostoitumisen tavoitteena voisi olla tiedonvälitys esimerkiksi eri alueiden urakoitsijoista tai vuokrattavista työkoneista. Vähävaraisempi viljelijäyhdistys tai kyläseura voisi tiedonvälityksen kautta löytää uusia toimintamalleja ja täten kehittyä.

Tiedonvälitys koettiin puutteelliseksi viljelijöiden keskuudessa. Usean maataloustuottajan mielestä tiedon saaminen eri urakoitsijoista on vaikeaa. Urakoitsijoiden valinnassa täytyy monesti turvautua kuulopuheisiin ja muiden kokemuksiin. Koneurakoitsijoista harva käyttää paikallislehtiä toimintansa markkinointiin. Internetin hyödyntäminen palveluiden ilmoittamisessa on vähäistä.

Yksittäistä syytä mainonnan vähäisyyteen on vaikea määrittää. Mainonnan hinta ja oikean kohderyhmän huono tavoitettavuus yksittäisen mainoskanavan kautta lienevät päällimmäiset syyt mainonnan pieneen määrään. Sähköisten ilmoituskanavien hyödyntämistä rajoittavat laajakaistayhteyksien puuttuminen sivukyliltä sekä toisaalta vanhemman ikäpolven rajallinen kokemus tietotekniikan käyttämisestä. Paikallislehdet koetaan kaikin puolin vielä turvallisemmaksi vaihtoehdoksi verrattuna Internetin maatalousalan sivustoihin.

Internet-kanavaa tutkimuksessa ei käsitelty yhteistyön sivuston toteuttamisen siirtäessä kyselyn vastausten pohjalta käytännön sovellutukseksi. Sivuston käyttö on vähäistä johtuen sivuston markkinoinnin resurssien uupumisesta. Lisätutkimusta voisi tehdä mainonnan vaikutuksesta sähköisen yhteistyökanavan käyttäjämäärään sekä laajakaistayhteyksien puuttumisen vaikutuksesta sähköisen mainonnan vähäiseen kiinnostukseen.

Kauhajoen maatilojen taloudellinen tilanne ei käy ilmi tutkimuksessa. Kauhajoen maataloudesta on saatavilla ja tilastoituna ainoastaan maatilojen tulot. Menojen ja esimerkiksi velkamäärien tilastotietojen puuttuessa ei maatilojen rahavirran kehittymisestä tule vetää johtopäätöksiä eri tuotantosuuntien kannattavuuksista. Tutkimuksessa ei käsitelty myöskään maatilojen yhteistyön kannattavuuksia. Mahdollinen jatkotutkimuksen aihe voisi hyvinkin olla tutkimus eri yhteistyömuotojen vaikutuksista maatilojen kannattavuuksiin. Vertailua olisi hyvä tehdä urakointikustannusten ja yhteiskoneiden kustannusten välillä.

LÄHTEET

- Hautala, P. 2010. Rahastonhoitaja. Kauhajoen maatalousseura. Puhelinkeskustelu 20.1.2010.
- Heikkilä T., 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kauhajoen maaseutuohjelma 2010. 2007. Kauhajoki: Kauhajoen kaupunki.
- Pellinen J. ym., 2008. Kannattava maatilayritys. Tieto tuottamaan 124. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Peltokangas S. <xxx.xxx@xxx.fi> 11.3.2010. Lisätietoa opinnäytetyöhön. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Juha Lahdenmaa.
- Tietoa taskuun 2008. Kauhajoki: Kauhajoen kaupunki
- Varsamäki, T. 2010. Maaseutuasiamies. Kauhajoen kaupunki. Puhelinkeskustelu 8.3.2010.

LIITTEET

LIITE 1. Kysely, Maatilojen yhteistyömahdollisuudet Kauhajoella.

1. Tilan tuotantosuunta:
- kasvinviljely
 - maidontuotanto
 - sianlihantuotanto
 - naudanlihantuotanto
 - siipikarjantuotanto
 - metsätalous
 - muu, mikä _____

2. Tilan peltopinta-ala, ha
- 20,00
 - 20,01-30,00
 - 30,01-60,00
 - 60,01-90,00
 - 90,01-120,00
 - 120,01-

Maatalous Kauhajoella:

3. Kuvaile lyhyesti, millaisena näette Kauhajoen maataloustuotannon?

4. Miten Kauhajoella suhtaudutaan viljelijän näkökulmasta katsottuna maatalouteen?

Tilan kokemukset yhteistyön muodoista:

5. Onko tilallanne yhteistyötä muiden tilojen/yritysten kanssa? Jos on, niin millaista?

6. Millaisena koette yhteistyön tilanne kannalta?

7. Mitkä ovat mielestänne yhteistyön edut?

8. Mitkä ovat mielestänne yhteistyön haitat?

9. Miten yhteistyöstä saadaan toimivaa?

10. Millaisia kokemuksia tilallanne on tuotantotarvikkeiden yhteishankinnoista?

11. Millaisena ideana pitäisitte Kauhajoen viljelijöille suunnattua yhteistä Internet-kanavaa? Kanava toimisi tiedon, palveluiden ja yhteistyön lähteenä viljelijöille eli ”Informaatiokeskuksena”. Kanava sisältäisi erilaisia pörssijä. Seuraavana muutamia esimerkkejä, joiden jälkeen on tilaa kommenteille sekä kehittämisehdotuksille. Pörssin kuvausta edellä olevalle viivalle ___ voitte laittaa asteikolla 1(ei tarvetta) –5 (todella tarpeellinen) numeron, joka kuvaa mielipidettänne kyseisen palvelun merkityksestä.

___ Vuoroviljelypörssi:

Tilat ilmoittaisivat kanavalle lohkot, joilla haluaisi tehostaa viljelykiertoa ja vastaavasti jokin muu tila tarjoaisi saman pinta-alan verran peltoa viljelyyn. Peltoja vaihdettaisiin viljelyssä kasvukaudeksi sopimusten mukaan ja tällöin omistussuhteet eivät vaihtuisi.

___ Tarvikkeiden hankintakeskus:

Tilat kirjaisivat ylös haluamansa tarvikkeet, jonka jälkeen hankinnoista pyydetäisiin tarjoukset. Tarjousten jälkeen tiloilla päätettäisiin ostoista. Tavoitteena suurempien erien osto kerralla, joten yksittäiset kustannukset pienentyisivät.

___ Urakointipörssi:

Pörssistä löytyisi tilojen tarjoamat urakointipalvelut, mutta vastaavasti myös tilat voisivat kertoa jonkin urakointipalvelun tarpeesta.

___ Lantapörssi:

Tilat voisivat kirjata luovutettavissa olevat lantamäärät pörssiin, ja vastaavasti lannan vastaanottoon halukkaat voisivat kirjata tarvitsemansa määrän.

___ Eläinten myynti- ja ostopalsta:

Palstalle kirjattaisiin myynnissä olevat eläimet sekä ostohalukkuus eläimiin.

___ Peltopörssi:

Pörssiin kirjattaisiin myytävät ja vuokralle tarjottavat pellot sekä myös kiinnostukset tilusvaihtoihin.

___ Bioenergiakeskus:

Palstalta löytyisi tilalta markkinoille tarjottava bioenergia ja sen määrä, ostotarpeet sekä esimerkiksi korjattavaksi tarjottavat määrät. Kertokaa myös mitkä materiaalit sopisivat ilmoitettavaksi.

- Muuta, mitä? Millaiselle Kauhajoen viljelijöiden välistä yhteistyötä edistävälle Internet-kanavalle olisi tarvetta? Mitä kanavan tulisi sisältää?

12. Millaisia urakointipalveluita olette käyttäneet tilallanne?

13. Millaisille urakointipalveluille Kauhajoella olisi mielestänne tarvetta?

14. Mikä on tyytyväisyytenne käyttämiinne urakointipalveluihin hinta/laatu-suhteeltaan asteikolla 1–5 (1=tyytymätön), (5=erittäin tyytyväinen)?

—

15. Onko tilallanne yhteisiä koneita muiden tilojen kanssa? (rasti sopivaan kohtaan)

- Ei
 Kyllä, yksi kone
 Kyllä, useampia koneita

16. Mikäli tilallanne on yhteinen kone / yhteisiä koneita muiden tilojen kanssa, mikä kone on kyseessä?

17. Miten yhteisten koneiden hankintaa sekä käyttöä voitaisiin edistää?

Palaute kyselystä:

1. Mitä asioita jäi mielestänne puuttumaan kyselystä?

2. Miten tärkeänä pitäisitte, että Kauhajoen viljelijöille rakentuisi oma Internet-kanava, jota pystyisi hyödyntämään tiloilla? Asteikolla 1–5 (1=merkityksetöntä), (5=todella merkittävää)

—

3. Muu palaute, kyselyyn liittyen

Kiitos vastauksistanne!

Voitte laittaa halutessanne yhteystietonne näkyviin sekä palvelun, johon tilallanne olisi kiinnostusta. Katkoviivaa pitkin voitte leikata yhteystiedot erilleen kyselystä. Mikäli haluanne palvelu syntyy, otan Teihin yhteyttä ja ilmoitan palveluntarjoajasta.

Kiinnostavin Internet-kanavalle syntyvä pörssi _____

Urakointipalvelu jolle olisi tarvetta _____

Yhteystiedot

Nimi _____

Puhelinnumero _____